

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

POGLAVLJE I	OSNOVNE ODREDBE	1
ČLAN 1	[OGRANIČENJA DRŽAVE]	1
ČLAN 2	[SUVERENITET]	1
ČLAN 3	[JEDNAKOST PRED ZAKONOM]	1
ČLAN 4	[OBLIK VLADANJA I PODELA VLASTI]	1
ČLAN 5	[JEZICI]	2
ČLAN 6	[SIMBOLI]	2
ČLAN 7	[VREDNOSTI]	2
ČLAN 8	[SEKULARNA DRŽAVA]	2
ČLAN 9	[KULTURNO I VERSKO NASLEĐE]	2
ČLAN 10	[EKONOMIJA]	3
ČLAN 11	[VALUTA]	3
ČLAN 12	[LOKALNA VLAST]	3
ČLAN 13	[GLAVNI GRAD]	3
ČLAN 14	[DRŽAVLJANSTVO]	3
ČLAN 15	[DRŽAVLIJANI KOSOVA U INOSTRANSTVU]	3
ČLAN 16	[PREMOĆ USTAVA]	3
ČLAN 17	[MEĐUNARODNI SPORAZUMI]	4
ČLAN 18	[RATIFIKACIJA MEĐUNARODNIH SPORAZUMA]	4
ČLAN 19	[SPROVOĐENJE MEĐUNARODNOG PRAVA]	4
ČLAN 20	[PRENOŠENJE SUVERENOSTI]	5
POGLAVLJE II	PRAVA I OSNOVNE SLOBODE	6
ČLAN 21	[OPŠTA NAČELA]	6
ČLAN 22	[DIREKтна PRIMENA MEĐUNARODNIH SPORAZUMA I INSTRUMENTATA]	6
ČLAN 23	[LJUDSKO DOSTOJANSTVO]	6
ČLAN 24	[JEDNAKOST PRED ZAKONOM]	7
ČLAN 25	[PRAVO NA ŽIVOT]	7
ČLAN 26	[PRAVO NA LIČNI INTEGRITET]	7
ČLAN 27	[ZABRANA MUČENJA, SUROVOG NELJUDSKOG ILI PONIŽAVAJUĆEG POSTUPANJA]	7
ČLAN 28	[ZABRANA ROPSTVA I PRINUDNOG RADA]	7
ČLAN 29	[PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST]	8
ČLAN 30	[PRAVA OPTUŽENOG]	9
ČLAN 31	[PRAVO NA PRAVIČNO I NEPRISTRASNO SUDENJE]	9
ČLAN 32	[PRAVO NA PRAVNO SREDSTVO]	10
ČLAN 33	[NAČELO LEGALITETA I PROPORCIONALNOSTI U KRIVIČNIM POSTUPCIMA]	10
ČLAN 34	[PRAVO LICA DA MU SE NE SUDI DVA PUTA ZA ISTO KRIVIČNO DELO]	10
ČLAN 35	[SLOBODA KRETANJA]	10
ČLAN 36	[PRAVO NA PRIVATNOST]	10
ČLAN 37	[PRAVO NA SKLAPANJE BRAKA I ZASNIVANJE PORODICE]	11
ČLAN 38	[SLOBODA VEROISPOVESTI, UVERENJA I SAVESTI]	11
ČLAN 39	[VERSKЕ ZAJEDNICE]	11
ČLAN 40	[SLOBODA IZRAŽAVANJA]	12
ČLAN 41	[PRAVO NA PRISTUP JAVNIM DOKUMENTIMA]	12
ČLAN 42	[SLOBODA MEDIJA]	12
ČLAN 43	[SLOBODA OKUPLJANJA]	12
ČLAN 44	[SLOBODA UDRUŽIVANJA]	12
ČLAN 45	[PRAVO NA IZBOR I UČEŠĆE]	13
ČLAN 46	[ZAŠTITA IMOVINE]	13
ČLAN 47	[PRAVO NA OBRAZOVANJE]	13
ČLAN 48	[SLOBODA NAUKE I UMETNOSTI]	13
ČLAN 49	[PRAVO NA RAD I OBAVLJANJE PROFESIJE]	14
ČLAN 50	[PRAVA DETETA]	14
ČLAN 51	[PRAVO NA ZDRAVSTVENU I SOCIJALNU ZAŠTITU]	14
ČLAN 52	[ODGOVORNOST ZA ŽIVOTNU SREDINU]	14
ČLAN 53	[TUMAČENJE ODREDBI LJUDSKIH PRAVA]	14

ČLAN 54	[SUDSKA ZAŠTITA PRAVA].....	15
ČLAN 55	[OGRANIČENJE PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA].....	15
ČLAN 56	[PRAVA I OSNOVNE SLOBODE TOKOM VANREDNOG STANJA].....	15
POGLAVLJE III PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA.....		16
ČLAN 57	[OPŠTA NAČELA].....	16
ČLAN 58	[ODGOVORNOSTI DRŽAVE].....	16
ČLAN 59	[PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA].....	17
ČLAN 60	[KONSULTATIVNO VEĆE ZA ZAJEDNICE].....	18
ČLAN 61	[ZASTUPLJENOST PRI ZAPOŠLJAVANJU U JAVNIM INSTITUCIJAMA].....	18
ČLAN 62	[ZASTUPLJENOST U JAVNE LOKALNE ORGANE].....	18
POGLAVLJE IV SKUPŠTINA REPUBLIKE KOSOVO.....		20
ČLAN 63	[OSNOVNE ODREDBE].....	20
ČLAN 64	[STRUKTURA SKUPŠTINE].....	20
ČLAN 65	[NADLEŽNOSTI SKUPŠTINE].....	20
ČLAN 66	[IZBOR I MANDAT].....	21
ČLAN 67	[IZBOR PREDSEDNIKA I POTPREDSEDNIKA].....	21
ČLAN 68	[SEDNICE].....	22
ČLAN 69	[RASPORED SASTANAKA I KVORUM].....	22
ČLAN 70	[MANDAT POSLANIKA].....	23
ČLAN 71	[KVALIFIKACIJE I POLNA JEDNAKOST].....	23
ČLAN 72	[NESPOJIVOST FUNKCIJA].....	23
ČLAN 73	[NEMOGUĆNOST KANDIDOVANJA].....	24
ČLAN 74	[VRŠENJE FUNKCIJE].....	24
ČLAN 75	[IMUNITET].....	24
ČLAN 76	[POSLOVNIK O RADU].....	24
ČLAN 77	[KOMISIJE].....	25
ČLAN 78	[KOMISIJA O PRAVIMA I INTERESIMA ZAJEDNICA].....	25
ČLAN 79	[ZAKONODAVNA INICIJATIVA].....	25
ČLAN 80	[USVAJANJE ZAKONA].....	25
ČLAN 81	[ZAKON OD VITALNOG INTERESA].....	26
ČLAN 82	[RASPUŠTANJE SKUPŠTINE].....	27
POGLAVLJE V PREDSEDNIK REPUBLIKE KOSOVO.....		28
ČLAN 83	[POLOŽAJ PREDSEDNIKA].....	28
ČLAN 84	[NADLEŽNOSTI PREDSEDNIKA].....	28
ČLAN 85	[KVALIFIKACIJE ZA IZBOR PREDSEDNIKA].....	29
ČLAN 86	[IZBOR PREDSEDNIKA].....	29
ČLAN 87	[MANDAT I ZAKLETVA].....	30
ČLAN 88	[NESPOJIVOST FUNKCIJA].....	30
ČLAN 89	[IMUNITET].....	30
ČLAN 90	[PRIVREMENI IZOSTANAK PREDSEDNIKA].....	30
ČLAN 91	[RAZREŠENJE PREDSEDNIKA].....	31
POGLAVLJE VI VLADA REPUBLIKE KOSOVO.....		32
ČLAN 92	[OSNOVNE ODREDBE].....	32
ČLAN 93	[NADLEŽNOSTI VLADE].....	32
ČLAN 94	[NADLEŽNOSTI PREMIJERA].....	32
ČLAN 95	[IZBOR VLADE].....	33
ČLAN 96	[MINISTARSTVA I PREDSTAVLJANJE ZAJEDNICA].....	34
ČLAN 97	[ODGOVORNOST].....	34
ČLAN 98	[IMUNITET].....	34
ČLAN 99	[PROCEDURE].....	34
ČLAN 100	[GLASANJE O POVERENJU ILI NEPOVERENJU VLADE].....	35
ČLAN 101	[CIVILNA SLUŽBA].....	35
POGLAVLJE VII PRAVOSUDNI SISTEM.....		36
ČLAN 102	[OPŠTA NAČELA SUDSKOG SISTEMA].....	36
ČLAN 103	[ORGANIZACIJA I JURISDIKCIJA SUDOVA].....	36

ČLAN 104	[IMENOVANJE I RAZREŠENJE SUDIJA]	36
ČLAN 105	[MANDAT I PONOVI IZBOR]	37
ČLAN 106	[NESPOJIVOST FUNKCIJA]	37
ČLAN 107	[IMUNITET]	37
ČLAN 108	[SUDSKI SAVET KOSOVA]	38
ČLAN 109	[DRŽAVNO TUŽILAŠTVO]	39
ČLAN 110	[TUŽILAČKI SAVET KOSOVA]	39
ČLAN 111	[ADVOKATURA]	40
POGLAVLJE VIII USTAVNI SUD		41
ČLAN 112	[OSNOVNA NAČELA]	41
ČLAN 113	[JURISDIKCIJA I OVLAŠĆENE STRANE]	41
ČLAN 114	[SASTAV I MANDAT USTAVNOG SUDA]	42
ČLAN 115	[ORGANIZACIJA USTAVNOG SUDA]	42
ČLAN 116	[PRAVNI EFEKAT ODLUKA]	43
ČLAN 117	[IMUNITET]	43
ČLAN 118	[RAZREŠENJE]	43
POGLAVLJE IX EKONOMSKI ODNOSI		44
ČLAN 119	[OSNOVNA NAČELA]	44
ČLAN 120	[JAVNE FINANSIJE]	44
ČLAN 121	[IMOVINA]	45
ČLAN 122	[KORIŠĆENJE PRIRODNIH IZVORA I BOGATSTAVA]	45
POGLAVLJE X LOKALNA SAMOUPRAVA I TERITORIJALNA ORGANIZACIJA		46
ČLAN 123	[OSNOVNA NAČELA]	46
ČLAN 124	[ORGANIZOVANJE I FUNKCIONISANJE LOKALNE SAMOUPRAVE]	46
POGLAVLJE XI BEZBEDNOSNI SEKTOR		47
ČLAN 125	[OSNOVNE ODREDBE]	47
ČLAN 126	[KOSOVSKE BEZBEDNOSNE SNAGE]	47
ČLAN 127	[KOSOVSKI SAVET ZA BEZBEDNOST]	47
ČLAN 128	[POLICIJA KOSOVA]	48
ČLAN 129	[OBAVEŠTAJNA SLUŽBA]	48
ČLAN 130	[UPRAVA CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA]	49
ČLAN 131	[VANREDNO STANJE]	49
POGLAVLJE XII NEZAVISNE AGENCIJE		51
ČLAN 132	[ULOGA I NADLEŽNOSTI OMBUDSMANA]	51
ČLAN 133	[KANCELARIJA OMBUDSMANA]	51
ČLAN 134	[KVALIFIKACIJA, IZBOR I RAZREŠENJE OMBUDSMANA]	51
ČLAN 135	[IZVEŠTAJ OMBUDSMANA]	51
ČLAN 136	[STALNI REVIZOR KOSOVA]	52
ČLAN 137	[NADLEŽNOSTI STALNOG REVIZORA KOSOVA]	52
ČLAN 138	[IZVEŠTAJ STALNOG REVIZORA KOSOVA]	52
ČLAN 139	[CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA]	53
ČLAN 140	[CENTRALNA BANKA KOSOVA]	53
ČLAN 141	[NEZAVISNA KOMISIJA ZA MEDIJE]	53
ČLAN 142	[NEZAVISNE AGENCIJE]	54
POGLAVLJE XIII ZAVRŠNE ODREDBE		55
ČLAN 143	[SVEOBUHVATNI PREDLOG O REŠENJU STATUSA KOSOVA]	55
ČLAN 144	[AMANDMANI]	55
ČLAN 145	[KONTINUITET MEĐUNARODNIH SPORAZUMA I PRIMENLJIVOG ZAKONA]	55
POGLAVLJE XIV PRELAZNE ODREDBE		56
ČLAN 146	[MEĐUNARODNI CIVILNI PREDSTAVNIK]	56
ČLAN 147	[KONAČNA VLAST MEĐUNARODNOG CIVILNOG PRISUSTVA]	56
ČLAN 148	[PRELAZNE ODREDBE SKUPŠTINE KOSOVA]	56
ČLAN 149	[PRVOBITNO USVAJANJE ZAKONA OD VITALNOG INTERESA]	57

ČLAN 150	[PROCES IMENOVANJA SUDIJA I TUŽIOCA]	57
ČLAN 151	[PRIVREMENI SASTAV SUDSKOG SAVETA KOSOVA]	57
ČLAN 152	[PRIVREMENI SASTAV USTAVNOG SUDA].....	58
ČLAN 153	[MEĐUNARODNO VOJNO PRISUSTVO].....	58
ČLAN 154	[KOSOVSKI ZAŠTITNI KORPUS]	59
ČLAN 155	[DRŽAVLJANSTVO]	59
ČLAN 156	[IZBEGLICE I INTERNO RASELJENA LICA]	59
ČLAN 157	[STALNI REVIZOR KOSOVA].....	59
ČLAN 158	[CENTRALNA BANKARSKA UPRAVA].....	59
ČLAN 159	[IMOVINA I DRUŠTVENA PREDUZEĆA]	60
ČLAN 160	[VLASNIŠTVO DRUŠTVENIH PREDUZEĆA].....	60
ČLAN 161	[TRANSZICIJA INSTITUCIJA].....	60
ČLAN 162	[STUPANJE NA SNAGU].....	60

Mi, građani Kosova,

Odlučni u stvaranju slobodnog, demokratskog i dobronamernog Kosova, koje će biti domovina svih svojih građana;

Založeni za uspostavljanje države slobodnih građana, koja će garantovati prava, slobode i jednakost svih građana pred zakonom;

Založeni za stvaranje države Kosovo, koja će biti država ekonomskog napredka i socijalnog blagostanja;

Uvereni u to da će Kosovo doprineti stabilnosti u regionu i celoj Evropi, uspostavljajući prijateljske odnose i dobru saradnju sa svim susednim državama;

Uvereni da će država Kosovo biti ugledan član porodice miroljubivih zemalja sveta;

Sa ciljem da će se država Kosovo uključiti u procese evroatlantske integracije;

Svečano usvajamo Ustav Republike Kosovo.

Poglavlje I   Osnovne Odredbe

Član 1   [Ograničenja Države]

1. Republika Kosovo je nezavisna, suverena, demokratska, jedinstvena i neodvojiva država.
2. Republika Kosovo je država svojih državljana. Vlast Republike Kosovo se zasniva na poštovanju prava i sloboda svojih građana i svih lica unutar njenih granica.
3. Republika Kosovo nema nikakve teritorijalne zahteve prema bilo kojoj državi ili delu države, niti će tražiti ujedinjenje sa bilo kojom državom ili delom države.

Član 2   [Suverenitet]

1. Suverenitet države Kosovo potiče iz stanovništva, pripada istom i sprovodi se, u saglasnosti sa Ustavom, preko izabranih predstavnika ili drugim oblicima, u saglasnosti sa odredbama ovog Ustava.
2. Suverenitet i integritet Republike Kosovo je neosporiv, neotuđiv i neodvojiv i štiti se svim merama, predviđenim ovim Ustavom i zakonom.
3. Sa ciljem očuvanja mira i državnih interesa, Republika Kosovo može učestvovati u sisteme međunarodne bezbednosti.

Član 3   [Jednakost pred Zakonom]

1. Republika Kosovo je multietničko društvo, koje se sastoji od Albanaca i ostalih zajednica, kojom se upravlja na demokratski način, poštujući vladavinu zakona, preko zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija.
2. Sprovođenje javne vlasti u Republici Kosovo se zasniva na načelu jednakosti svih građana pred zakonom i poštovanju međunarodno priznatih prava i osnovnih sloboda, kao i zaštiti prava i učešća svih zajednica i njihovih pripadnika.

Član 4   [Oblik Vladanja i Podela Vlasti]

1. Kosovo je demokratska Republika koja se zasniva na načelo podele vlasti i kontrole balansa među njima, kao što je i određeno ovim Ustavom.
2. Skupština Republike Kosovo sprovodi zakonodavnu vlast.
3. Predsednik Republike Kosovo predstavlja jedinstvo naroda. Predsednik Republike Kosovo je legitimni predstavnik unutar i van zemlje, koji garantuje demokratsko funkcionisanje institucija Republike Kosovo, u saglasnosti sa ovim Ustavom.

4. Vlada Republike Kosovo je odgovorna za sprovođenje zakona i državne politike i podleže parlamentarnoj kontroli.
5. Sudska vlast je jedinstvena i nezavisna i sprovode je nezavisni sudovi.
6. Ustavni Sud je nezavistan organ za zaštitu ustavnosti i vrši konačno tumačenje tumačenje Ustava.
7. Republika Kosovo ima svoje institucije za zaštitu ustavnog reda i teritorijalnog integriteta, javnog reda i mira, koji funkcionišu na osnovu ustavne vlasti demokratskih institucija Republike Kosovo.

Član 5 [Jezici]

1. Službeni jezici u Republici Kosovo su Albanski i Srpski jezik.
2. Turski, Bosanski i Romski imaju status službenih jezika na opštinskom nivou ili će biti korišćeni kao službeni na svim nivoima, u skladu sa zakonom.

Član 6 [Simboli]

1. Zastava, grb i himna su državni simboli Republike Kosovo, koji odražavaju njen multietnički karakter.
2. Izgled, način korišćenja i zaštita zastave i ostalih državnih simbola će se regulisati zakonom. Način korišćenja i zaštita nacionalnih simbola će se regulisati zakonom.

Član 7 [Vrednosti]

1. Ustavni red Republike Kosovo se zasniva na načelima slobode, mira, demokratije, jednakosti, poštovanja ljudskih prava i sloboda i vladavine zakona, nediskriminacije, imovinskog prava, zaštite sredine, društvenog prava, pluralizma, podele državne vlasti i tržišne ekonomije.
2. Republika Kosovo obezbeđuje jednakost polova kao osnovnu vrednost za razvoj demokratskog društva, jednake mogućnosti učešća žena i muškaraca u politički, ekonomski, društveni i kulturni život i sve ostale oblasti društvenog života.

Član 8 [Sekularna Država]

Republika Kosovo je sekularna država i neutralna je po pitanju verskih uverenja.

Član 9 [Kulturno i Versko Nasleđe]

Republika Kosovo obezbeđuje zaštitu i očuvanje svog kulturnog i verskog nasleđa.

Član 10 [Ekonomija]

Tržišna privreda sa slobodnim tržištem je osnov ekonomskog regulisanja Republike Kosovo.

Član 11 [Valuta]

1. U Republici Kosovo će se koristiti jedinstvena valuta.
2. Centralna bankarska uprava Kosova je nezavisna i zove se Centralna Banka Republike Kosovo.

Član 12 [Lokalna Vlast]

1. Osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave u Republici Kosovo je opština.
2. Organizovanje i nadležnosti lokalnih samouprava se reguliše zakonom.

Član 13 [Glavni Grad]

1. Glavni grad Republike Kosovo je Priština.
2. Status i organizovanje glavnog grada se reguliše zakonom.

Član 14 [Državljanstvo]

Sticanje i gubitak prava na državljanstvo Republike Kosovo se reguliše zakonom.

Član 15 [Državljeni Kosova u Inostranstvu]

Republika Kosovo štiti interese svojih državljana u inostranstvu, onako kako to određuje zakon.

Član 16 [Premoć Ustava]

1. Ustav je najviši pravni akt Republike Kosovo. Zakoni i ostali pravni akti moraju biti u saglasnosti sa ovim Ustavom.
2. Upravna vlast potiče iz Ustava.
3. Republika Kosovo će poštovati međunarodno pravo.
4. Svako lice i organ Republike Kosovo se obavezuje da poštuje odredbe Ustava.

Član 17 [Međunarodni Sporazumi]

1. Republika Kosovo ima pravo na sklapanje međunarodnih sporazuma i članstvo u međunarodne organizacije.
2. Republika Kosovo ima pravo na međunarodnu saradnju za zaštitu mira, bezbednosti i ljudskih prava.

Član 18 [Ratifikacija Međunarodnih Sporazuma]

1. Međunarodni sporazumi koji se tiču dole navedenih pitanja se ratifikuju sa dve trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine:
  - (1) teritoriju, mir, savez, politička i vojna pitanja;
  - (2) prava i osnovne slobode;
  - (3) članstvo Republike Kosovo u međunarodne organizacije;
  - (4) preuzimanje odgovornosti nad finansijskim obavezama od strane Rebuplike Kosovo.
2. Međunarodni sporazumi osim onih koji nisu pomenuti u stavu 1 se ratifikuju potpisom Predsednika Republike Kosovo.
3. Predsednik Republike Kosovo ili Premijer su dužni da obaveste Skupštinu o svakom potpisanom međunarodnom sporazumu.
4. Izmena ili povlačenje iz međunarodnih sporazuma se sprovodi putem iste procedure kao i pri ratifikaciji međunarodnih sporazuma.
5. Načela i procedure ratifikacije i ukidanja međunarodnih sporazuma se regulišu zakonom.

Član 19 [Sprovođenje Međunarodnog Prava]

1. Svaki međunarodni sporazum ratifikovan od strane Republike Kosovo, nakon što se objavi u Službenom listu Republike Kosovo, postaje deo unutrašnjeg pravnog sistema. Sporazum se sprovodi na direktan način, osim u onim slučajevima kada je to nemoguće i kada sprovođenje istog zahteva donošenje novog zakona.
2. Ratifikovani međunarodni sporazumi i obavezna načela međunarodnog prava imaju premoć nad zakonima Republike Kosovo.

Član 20 [Prenošenje Suverenosti]

1. Republika Kosovo, na osnovu međunarodnih ratifikovanih sporazuma, prenosi državna ovlašćenja međunarodnim organizacijama za neka određena pitanja.
2. Ukoliko neki sporazum ratifikovan od strane Republike Kosovo o članstvu u neku međunarodnu organizaciju predviđa obavezno sprovođenje normi te organizacije, zakon kojim se ratifikuje sporazum o članstvu treba biti usvojen od dve trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine i te norme imaju prednost nad zakonima Republike Kosovo.

Poglavlje II   Prava i Osnovne Slobode

Član 21   [Opšta Načela]

1. Ljudska prava i osnovne slobode su neodvojiva, neotuđiva i neosporiva i čine osnov pravnog reda Republike Kosovo.
2. Republika Kosovo štiti i garantuje ljudska prava i osnovne slobode, predviđene ovim Ustavom.
3. Svi su dužni da poštuju prava i osnovne slobode ostalih.
4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.

Član 22   [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata]

Ljudska prava i slobode, koja su utvrđena sledećim međunarodnim sporazumima i instrumentima garantovana su ovim Ustavom, i direktno se primenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija:

- (1) Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima;
- (2) Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokoli iste;
- (3) Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima i protokoli iste;
- (4) Okvirna konvencija Saveta Evrope o zaštiti nacionalnih manjina;
- (5) Konvencija o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije;
- (6) Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena;
- (7) Konvencija o pravima deteta;
- (8) Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovečnih i ponižavajućih postupaka ili kazni.

Član 23   [Ljudsko Dostojanstvo]

Ljudsko dostojanstvo je neosporivo i predstavlja osnov svih ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Član 24 [Jednakost pred Zakonom]

1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.
2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovesti samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.

Član 25 [Pravo na Život]

1. Svako lice ima pravo na život.
2. Smrtna kazna je zabranjena.

Član 26 [Pravo na Lični Integritet]

Svako lice ima pravo na poštovanje njegovog/njenog fizičkog i psihičkog integriteta, što uključuje:

- (1) pravo na donošenje odluke o rađanju dece, na osnovu zakonom određenih pravila i procedura;
- (2) pravo na kontrolu njenog/njegovog tela, u skladu sa zakonom;
- (3) pravo na nepodvrgavanje lečenju, bez njegovog/njenog davanja saglasnosti, na osnovu zakona;
- (4) pravo na nepodvrgavanje medicinskim ili naučnim eksperimentima, bez njenog/njegovog davanja saglasnosti.

Član 27 [Zabrana Mučenja, Surovog Neljudskog ili Ponižavajućeg Postupanja]

Niko ne sme biti izložen mučenju, surovom neljudskom ili ponižavajućem postupanju.

Član 28 [Zabrana Ropstva i Prinudnog Rada]

1. Niko se ne sme držati u ropstvu ili položaju sličnom ropstvu.

2. Niko se ne sme primorati da obavlja prinudni rad. Prinudnim radom se ne smatra rad ili usluga koja je određena zakonom za osobe koje su kažnjene pravosnažnom odlukom, tokom izdržavanja kazne i u slučaju vanrednog stanja, objavljenog na osnovu pravila određenih ovim Ustavom.
3. Trgovina ljudskim bićima je zabranjena.

Član 29 [Pravo na Slobodu i Sigurnost]

1. Svakome se garantuje pravo na slobodu i sigurnost. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom predviđenih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:
  - (1) nakon objavljivanja kazne zatvorom zbog krivičnog dela;
  - (2) zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično delo, samo onda kada se lišavanje slobode smatra neophodnim za sprečavanje vršenja krivičnog dela i samo na veoma kratak period pre suđenja, na zakonom propisan način;
  - (3) radi vaspitnog nadzora maloletnog lica, ili radi njegovog/njenog privođenja nadležnom organu, na osnovu zakonitog naređenja;
  - (4) radi zdravstvenog nadzora lica, koje je zbog bolesti, opasno po društvo;
  - (5) zbog ilegalnog ulaska u Republiku Kosovo, ili nakon zakonite naredbe o udaljenju ili ekstradiciji.
2. Lice lišeno slobode se odmah, na njegovom maternjem jeziku ili jeziku koje ona/on razume, obaveštava o razlogu hapšenja. Pismeno obaveštenje o razlozima hapšenja, se podnosi što je pre moguće. Svako lice koje je lišeno slobode bez sudske odluke se u roku od četrdeset osam (48) sati mora izvesti pred sudiju, koji odlučuje o njegovom/njenom pritvoru ili oslobađanju. Pritvoreno lice ima pravo da mu se sudi bez odlaganja, ili na slobodu do suđenja, osim ako sudija smatra da je lice opasno po zajednicu ili smatra da postoji rizik od njegovog/njenog bekstva pre suđenja.
3. Lice koje je lišeno slobode, se bez odlaganja treba obavestiti da ima pravo na nedavanje izjave i pravo na zaštitu, po svom izboru, i ima pravo da bez odlaganja obavesti tu osobu po svom izboru.
4. Lice koje je lišeno slobode hapšenjem ili pritvorom, ima pravo na pravnu pomoć, kako bi se ocenila zakonitost hapšenja ili pritvaranja. Odluku će doneti sud u vrlo kratkom roku i ukoliko je hapšenje ili pritvor nezakonito, narediće se oslobađanje lica.
5. Svako ko je žrtva hapšenja ili pritvora, koje nije u skladu sa odredbama ovog Člana, ima pravo na kompenzaciju, na zakonom propisan način.
6. Lice koje služi kaznu, ima pravo da se žali na uslove hapšenja, na zakonom propisan način.

Član 30 [Prava Optuženog]

Svako ko je optužen za krivično delo uživa sledeća minimalna prava:

- (1) da se odmah, na jeziku koji razume, obavesti o prirodi i razlozima optužbe pokrenute protiv njega/nje;
- (2) da se obavesti o svojim pravima, na osnovu zakona;
- (3) da ima dovoljno vremena i sredstava za pripremanje svoje odbrane;
- (4) da dobije besplatnu pomoć prevodioca, ako ne govori ili ne razume jezik na kojem se sprovodi suđenje;
- (5) pravo na branioca kojeg odabere, da slobodno komunicira sa istim i, ako nema dovoljno sredstava, ovu pomoć dobije besplatno;
- (6) da se ne primorava da svedoči protiv sebe ili prizna krivicu.

Član 31 [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštititi privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.
4. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.
5. Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.
6. Besplatna pravna pomoć će se omogućiti svim licima koja za to nemaju dovoljno sredstava, ako je takva pomoć neophodna za obezbeđivanje efikasnog pristupa pravdi.
7. Sudski postupci koji se odnose na maloletnike se regulišu zakonom, poštujući posebne uredbe i procedure za maloletnike.

Član 32 [Pravo na Pravno Sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Član 33 [Načelo Legaliteta i Proporcionalnosti u Krivičnim Postupcima]

1. Niko se ne može proglasiti krivim ili kazniti za krivično delo koje, u momentu izvršenja, nije bilo određeno zakonom kao krivično delo, osim za dela, koja su u periodu u kojem su počinjena, na osnovu međunarodnog prava, smatrana genocidom, ratnim zločinima ili zločinima protiv čovečnosti.
2. Kazna koja je izrečena za neko krivično delo ne može biti strožija nego što je bila određena zakonom u vreme kada je delo počinjeno.
3. Visina kazne ne sme biti u disproportciji sa krivičnim delom.
4. Kazne se određuju na osnovu zakona koji je bio na snazi u vreme kada je delo počinjeno, izuzem onih slučajeva kada je kasnije primenjivi zakon povoljniji po izvršioca krivičnog dela.

Član 34 [Pravo Lica da mu se ne Sudi dva Puta za Isto Krivično Delo]

Niko se ne može kazniti više od jednog puta za isto krivično delo.

Član 35 [Sloboda Kretanja]

1. Državljeni Republike Kosovo i stranci koji su zakoniti stanovnici Kosova, imaju pravo na slobodno kretanje i izbor stanovanja u Republici Kosovo.
2. Svako lice ima pravo da napusti zemlju. Ograničenja istog mogu biti regulisana zakonom, ako su ista neophodna za obezbeđivanje zakonskog postupka, sprovođenje sudske odluke ili kako bi se ispunila obaveza zaštite zemlje.
3. Državljanima Republike Kosovo se neće uskratiti pravo ulaska na Kosovo.
4. Državljeni Republike Kosovo se ne mogu ekstradirati protiv svoje volje, osim kada je drugačije predviđeno zakonom ili međunarodnim sporazumima.
5. Pravo ulaska stranaca u Republiku Kosovo i boravka se reguliše zakonom.

Član 36 [Pravo na Privatnost]

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, nepovredivost stana i tajnost pisama, telefona i drugih sredstava opštenja.

2. Kontrola bilo kojeg stana ili drugih privatnih prostorija, neophodna radi vođenja istrage o zločinu, se može sprovoditi samo do neophodnog stepena i samo na osnovu sudske odluke, nakon objašnjavanja razloga neophodnosti takve kontrole. Odstupanje od ovog pravila je dozvoljeno ako je neophodno radi zakonitog lišavanja slobode počinioca krivičnog dela, prikupljanja dokaza koji se mogu izgubiti ili u slučaju otklanjanja neposredne i ozbiljne opasnosti po ljude ili imovinu, na zakonom propisan način. Sud je dužan da odobri ovakva dela na retroaktivan način.
3. Tajnost pisama, telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja je neotuđivo pravo. Ovo pravo se može uskratiti samo privremeno i na osnovu odluke suda, ako je to neophodno za vođenje krivičnog postupka ili zaštitu zemlje, na zakonom propisan način.
4. Svako lice ima pravo na zaštitu ličnih podataka. Prikupljanje, držanje, pristup, ispravka i korišćenje istih je regulisano zakonom.

Član 37 [Pravo na Sklapanje Braka i Zasnivanje Porodice]

1. Svako ima pravo na sklapanje braka, na osnovu slobodnog izbora supružnika i pravo na zasnivanje porodice u saglasnosti sa zakonom.
2. Zaključenje i raskid braka se reguliše zakonom i počiva na ravnopravnosti supružnika.
3. Porodica uživa posebnu državnu zaštitu, na zakonom propisan način.

Član 38 [Sloboda Veroispovesti, Uverenja i Savesti]

1. Garantuje se sloboda veroispovesti, uverenja i savesti.
2. Sloboda veroispovesti, uverenja i savesti uključuje pravo na prihvatanje i ispoljavanje svoje vere, pravo na ispoljavanje ličnih uverenja i pravo na prihvatanje ili neprihvatanje članstva u neku versku zajednicu ili grupu.
3. Niko se ne može primorati niti mu se može zabraniti, da u suprotnosti sa svojim ubeđenjima, učestvuje u ispoljavanju vere i javnom propagiranju svoje vere i ubeđenja.
4. Sloboda ispoljavanja vere, ubeđenja i savesti se može ograničiti zakonom, ako je to neophodno za zaštitu bezbednosti i javnog reda, zdravlja ili zaštite prava drugih.

Član 39 [Verske Zajednice]

1. Republika Kosovo obezbeđuje i štiti autonomiju svih verskih zajednica i monumenata unutar svoje teritorije.
2. Verske zajednice su slobodne da nezavisno regulišu svoju unutrašnju organizaciju, versku delatnost i verske rituale.

3. Verske zajednice imaju pravo na osnivanje verskih škola i humanitarnih organizacija, u saglasnosti sa ovim Ustavom i zakonom.

Član 40 [Sloboda Izražavanja]

1. Garantuje se sloboda izražavanja. Sloboda govora uključuje pravo na izražavanje, saopštavanje i primanje informacija, mišljenja i ostalih poruka, bez ikakvog ometanja.
2. Sloboda izražavanja se može zakonom ograničiti u onim slučajevima kada je to neophodno za sprečavanje podstrekavanja i provokacije nasilja i neprijateljstva na osnovu rasne, nacionalne, etničke ili verske mržnje.

Član 41 [Pravo na Pristup Javnim Dokumentima]

1. Svako lice uživa pravo pristupa javnim dokumentima.
2. Dokumenta koje poseduju javni i državni organi, su javna, osim onih kojima je pristup zakonom ograničen, zbog privatnosti, poslovnih tajni ili informacija koje su klasifikovane kao poverljive.

Član 42 [Sloboda Medija]

1. Garantuje se sloboda i pluralizam medija.
2. Cenzura je zabranjena. Niko ne može zabraniti širenje informacija ili ideja preko medija, osim u onim slučajevima kada je to neophodno za sprečavanje podstrekavanja i provokacija nasilja i neprijateljstva na osnovu rasne, nacionalne, etničke ili verske mržnje.
3. Svako ima pravo na ispravku objavljenih informacija koje su netačne, nepotpune ili neistinite, ako mu/joj uskraćuju prava ili interese, u saglasnosti sa zakonom.

Član 43 [Sloboda Okupljanja]

Garantuje se sloboda okupljanja. Svako lice ima pravo da organizuje okupljanja, protest i demonstracije, kao i pravo da u ista učestvuje. Ova prava se mogu ograničiti zakonom, ako je to neophodno za zaštitu javnog reda, zdravlja, nacionalne bezbednosti ili zaštitu prava ostalih.

Član 44 [Sloboda Udruživanja]

1. Garantuje se sloboda udruživanja. Sloboda udruživanja uključuje i pravo na osnivanje organizacija bez dobijanja dozvole, da bude ili ne bude član neke organizacije, kao i da učestvuje u aktivnosti neke organizacije.

2. Sloboda osnivanja sindikata i organizovanja radi zaštite interesa, je takođe zagarantovana. Ograničenje ovog prava se može sprovesti na osnovu zakona za određene kategorije zapošljenika.
3. Organizacije ili aktivnosti koje imaju za cilj rušenje ustavnog poretka, kršenje ljudskih prava i sloboda, ili izazivanje rasne, nacionalne, etničke ili verske mržnje, se mogu zabraniti odlukom nadležnog suda.

Član 45 [Pravo na Izbor i Učešće]

1. Svaki državljanin Republike Kosovo koji je napunio osamnaest godina, čak i na dan izbora, ima pravo da bira i bude biran, osim ako je to pravo ograničeno odlukom suda.
2. Glasanje je lično, jednako, slobodno i tajno.
3. Državne institucije podržavaju mogućnosti za učešće svih lica u javne aktivnosti i pravo svakog da na demokratski način utiče na odluke javnih organa.

Član 46 [Zaštita Imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.
2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.
3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijuje.
4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.
5. Intelektualno pravo je zaštićeno zakonom.

Član 47 [Pravo na Obrazovanje]

1. Svako lice ima pravo na osnovno i besplatno obrazovanje. Obavezno obrazovanje je regulisano zakonom i finansiraće se javnim sredstvima.
2. Javne institucije će svakom licu garantovati jednake mogućnosti školovanja, sve na osnovu njenih/njegovih pojedinačnih potreba i sposobnosti.

Član 48 [Sloboda Nauke i Umetnosti]

1. Garantuje se naučno i umetničko stvaralaštvo.

2. Garantuje se akademska sloboda.

Član 49 [Pravo na Rad i Obavljanje Profesije]

1. Garantuje se pravo na rad.
2. Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto.

Član 50 [Prava Deteta]

1. Deca imaju pravo na zaštitu i brigu koja je neophodna za njihovo blagostanje.
2. Vanbračna deca imaju jednaka prava kao i deca rođena u braku.
3. Svako dete ima pravo da bude zaštićeno od nasilja, zlostavljanja i eksploatacije.
4. Sve radnje koje se tiče deteta, preduzete od strane državnih javnih ili privatnih institucija, moraju biti u najboljem interesu deteta.
5. Svako dete uživa pravo na redovne lične i neposredne kontakte sa oba roditelja, osim ako neka nadležna institucija smatra da je to u suprotnosti sa najboljim interesima deteta.

Član 51 [Pravo na Zdravstvenu i Socijalnu Zaštitu]

1. Zaštita i pravo na zdravstveno osiguranje su regulisani zakonom.
2. Osnovno socijalno osiguranje koje se odnosi na nezaposlenost, bolest, ograničene sposobnosti i starost, se reguliše zakonom.

Član 52 [Odgovornost za Životnu Sredinu]

1. Priroda i biodiverzitet, životna sredina i nacionalno nasleđe su obaveza svakog lica.
2. Institucije javne vlasti su dužne da se angažuju kako bi svakom licu garantovale mogućnost uticaja na odluke koje se tiču životne sredine u kojoj žive.
3. Uticaj na životnu sredinu će se uzeti u obzir od strane javnih institucija tokom procesa donošenja odluka.

Član 53 [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava]

Osnovna prava i slobode zagantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.

Član 54 [Sudska Zaštita Prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

Član 55 [Ograničenje Prava i Osnovnih Sloboda]

1. Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se jedino mogu ograničiti zakonom.
2. Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se mogu ograničiti samo do onih mera koje su neizbežne, kako bi se u otvorenom i demokratskom društvu ispunio cilj, radi kojeg je dozvoljeno ograničenje.
3. Ograničenja garantovanih prava i osnovnih sloboda garantovanih ovim Ustavom, se ne mogu sprovesti u druge svrhe, osim onih zbog kojih su određena.
4. U slučaju ograničavanja ljudskih prava i sloboda i sprovođenja istih, sve institucije javne vlasti, a posebno sudovi, su dužni da se posvete suštini prava koje se ograničava, značaju cilja ograničenja, prirodi ograničenja, odnosu ograničenja sa ciljem koji se želi postići, kao i razmatranju mogućnosti realizovanja tog cilja sa što blažim ograničenjima.
5. Ograničenje prava i sloboda garantovanih ovim Ustavom, na nijedan način ne sme da ospori suštinu garantovanih prava.

Član 56 [Prava i Osnovne Slobode tokom Vanrednog Stanja]

1. Odstupanje od Ustavom zaštićenih prava i osnovnih sloboda, se, na osnovu ovog Ustava, može ograničiti samo nakon objavljivanja vanrednog stanja i samo onoliko koliko je to neophodno u datim okolnostima.
2. Odstupanje od prava i osnovnih sloboda garantovanih članovima 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 37 i 38 ovog Ustava, nije dozvoljeno pod nikakvim okolnostima.

Poglavlje III   Prava Zajednica i Njihovih Pripadnika

Član 57   [Opšta Načela]

1. Stanovnici koji pripadaju istoj nacionalnoj ili etničkoj, jezičkoj ili verskoj grupi koja je tradicionalno prisutna na teritoriji Kosova (zajednice), uživaju posebna prava koja su određena ovim Ustavom, pored ljudskih prava i osnovnih sloboda, određenih Poglavljem II ovog Ustava.
2. Svaki pripadnik zajednice će imati pravo da slobodno izabere da se sa njim postupa ili ne postupa kao sa pripadnikom date zajednice, a zbog tog izbora niti zbog korišćenja prava koja su povezana sa tim izborom ne sme da proiziđe nikakva diskriminacija.
3. Pripadnici zajednica će imati pravo da slobodno izražavaju, neguju i razvijaju svoj identitet i svojstva svoje zajednice.
4. Korišćenje ovih prava povlači sa sobom dužnosti i odgovornosti u smislu postupanja u skladu sa zakonom Republike Kosovo, i ne sme da uskraćuje prava drugih lica.

Član 58   [Odgovornosti Države]

1. Republika Kosovo će osigurati odgovarajuće uslove koji će omogućiti zajednicama i njihovim pripadnicima da čuvaju, štite i razvijaju svoj identitet. Vlada će naročito podržati kulturne inicijative zajednica i njihovih pripadnika, uključujući i finansijsku pomoć.
2. Republika Kosovo će unapređivati duh tolerancije, dijalog i pružace podršku pomirenju između zajednica i poštovaće standarde određene Okvirnom konvencijom Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina i Evropskom poveljom za regionalne ili manjinske jezike.
3. Republika Kosovo će preduzeti sve neophodne mere da zaštiti lica koja mogu da budu izložena pretnjama ili postupcima diskriminacije, neprijateljstva ili nasilja zbog njihovog nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog ili verskog identiteta.
4. Republika Kosovo će po potrebi usvojiti adekvatne mere koje mogu da budu neophodne za unapređenje potpune i stvarne jednakosti između pripadnika zajednica u svim oblastima privrednog, socijalnog, političkog i kulturnog života. Ovakve preduzete mere neće biti smatrane aktom diskriminacije.
5. Republika Kosovo će promovisati očuvanje verskog i kulturnog nasleđa svih zajednica, kao sastavnog dela nasleđa Kosova. Republika Kosovo će imati posebnu dužnost da osigura efikasnu zaštitu lokaliteta i spomenika od kulturnog i verskog značaja za zajednice.
6. Republika Kosovo preuzima efikasne mere protiv svih onih koji podrivaju uživanje prava pripadnika zajednica. Republika Kosovo će se uzdržavati od politika ili praksi koje imaju za cilj asimilaciju lica, koja pripadaju zajednicama, protiv njihove volje, i dužna je da zaštiti ta lica od svakog postupka koji ima za cilj takvu asimilaciju.

7. Republika Kosovo će obezbediti, na nediskriminatornoj osnovi, da sve zajednice i njihovi pripadnici mogu da koriste svoja prava koja su navedena u ovom Ustavu.

Član 59 [Prava Zajednica i Njihovih Pripadnika]

Pripadnici zajednica imaju pravo, pojedinačno ili u okviru zajednice da:

- (1) izražavaju, održavaju i razvijaju svoju kulturu i čuvaju suštinske elemente svog identiteta, odnosno veroispovest, jezik, tradiciju i kulturu;
- (2) stiču javno obrazovanje na jednom od zvaničnih jezika Republike Kosovo, posvom izboru na svim nivoima;
- (3) stiču predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje na svom jeziku, u obimu koji je propisano zakonom, gde je temelj osnivanja posebnih razreda ili škola niži nego što je obično određeno za obrazovne institucije;
- (4) osnivaju i upravljaju sopstvenim privatnim obrazovnim i ustanovama za obuku, kojima se može odobriti finansijska pomoć, u saglasnosti sa zakonom i međunarodnim standardima;
- (5) slobodno koriste svoje jezik, kako privatno tako i u javnosti;
- (6) koriste svoj jezik i pismo u odnosima sa opštinskim vlasima ili lokalnim kancelarijama vlasti u oblastima u kojima predstavljaju dovoljan udeo u stanovništvu, u skladu sa zakonom. Troškove za usluge tumačenja ili prevođenja, snose nadležni organi;
- (7) koriste i ističu simbole zajednice, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima;
- (8) lična imena pišu u izvornom obliku i pismu na svom jeziku, ka i da povrate izvorna imena koja su bila prinudno promenjena;
- (9) koriste lokalne nazive, nazive ulica i drugih topografskih oznaka koje odražavaju i uzimaju u obzir multietnički i multijezički karakter date oblasti;
- (10) imaju zagarantovan pristup i posebnu zastupljenost u javnim medijima, kao i programe na svom jeziku, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima;
- (11) osnivaju i koriste svoje medije, uključujući pružanje informacija na svom jeziku, između ostalog putem dnevnih novina i kablovskih servisa, i korišćenje rezervisanog broja frekvencija za elektronske medije, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima. Republika Kosovo će preduzeti sve mere koje su potrebne da bi se osigurao međunarodni plan frekvencija koji omogućava kosovskim Srbima pristup licenciranom nezavisnom televizijskom kanalu na Srpskom jeziku na celoj teritoriji Republike Kosovo;

- (12) uživaju neometane međusobne kontakte u Republici Kosovo, i uspostavljaju i održavaju slobodne i miroljubive kontakte sa licima iz bilo koje države, a naročito sa onima sa kojima imaju zajednički etnički, kulturni, jezički i verski identitet, ili zajedničko kulturno nasleđe, u saglasnosti sa zakonom i međunarodnim standardima;
- (13) uživaju neometane kontakte sa lokalnim, regionalnim i međunarodnim nevladinim organizacijama i učestvuju bez diskriminacije u njihovim aktivnostima;
- (14) osnivaju udruženja za kulturu, umetnost, nauku i obrazovanje, kao i školska i druga udruženja za izražavanje, negovanje i razvoj svog identiteta.

Član 60 [Konsultativno Veće za Zajednice]

1. Konsultativno veće za zajednice će funkcionisati pod okriljem Predsednika Republike Kosovo, u kome će biti zastupljene sve zajednice.
2. Konsultativno veće za zajednice će, između ostalih, činiti predstavnici udruženja zajednica.
3. Mandat Konsultativnog veća za zajednice obuhvata:
  - (1) obezbeđivanje mehanizma za redovnu razmenu mišljenja između zajednica i Vlade Kosova;
  - (2) pružanje mogućnosti zajednicama da u početnoj fazi daju komentare na zakonodavne i političke inicijative, koje može da pripremi Vlada, daju predloge na ovakve inicijative i traže da njihovi stavovi budu uključeni u relevantne projekte i programe;
  - (3) sve ostale odgovornosti i funkcije, u saglasnosti sa zakonom.

Član 61 [Zastupljenost pri Zapošljavanju u Javnim Institucijama]

Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo na pravičnu zastupljenost pri zapošljavanju u javnim organima i javnim preduzećima na svim nivoima, posebno u policijskoj službi u oblastima gde živi data zajednica, uz poštovanje pravila u pogledu sposobnosti i integriteta koja se primenjuju za javnu administraciju.

Član 62 [Zastupljenost u Javne Lokalne Organe]

1. U opštinama gde najmanje deset posto (10%) stanovnika pripada manjinskim zajednicama, koje u toj opštini ne čine većinu, mesto potpredsednika za zajednice biće rezervisano za jednog predstavnika iz reda tih zajednica.
2. Mesto potpredsednika zauzeće kandidat iz zajednice koja ne čini većinu, a koji je dobio najviše glasova na otvorenoj listi kandidata na izborima za Skupštinu opštine.

3. Potpredsednik za zajednice će unapređivati dijalog između zajednica i služice kao zvanično lice za rešavanje zabrinutosti i interesa zajednica koje ne čine većinu na sastancima Skupštine opštine i u njenom/njegovom radu. Potpredsednik je takođe odgovoran za preispitivanje pritužbi zajednica ili njihovih pripadnika, ukoliko akta ili odluke Skupštine opštine povređuju njihova Ustavom zagarantovana prava. Potpredsednik takva pitanja prosleđuje Skupštini opštine radi ponovnog preispitivanja akta ili odluke.
4. U slučaju da Skupština opštine odluči da ne razmotri ponovo svoj akt ili odluku, ili ukoliko potpredsednik smatra da rezultat, posle ponovnog razmatranja i dalje predstavlja povredu Ustavom zagarantovanih prava, onda on/ona može da podnese to pitanje direktno Ustavnom sudu, koji može da donese odluku da li će da prihvati taj predmet radi preispitivanja.
5. Zajednicama koje ne čine većinu u Republici Kosovo, je zagarantovana zastupljenost u izvršnim organima tih opština.

Član 63 [Osnovne Odredbe]

Skupština je najviša zakonodavna institucija Republike Kosovo, direktno izabrana od strane naroda i predstavlja narod Republike Kosovo.

Član 64 [Struktura Skupštine]

1. Skupština ima sto dvadeset (120) poslanika koji su izabrani tajnim glasanjem, na osnovu otvorenih lista. Mesta u Skupštini su podeljena između svih partija, koalicija, građanskih inicijativa i nezavisnih kandidata, proporcionalno broju važećih glasova dobijenih na izborima za Skupštinu.
2. U sklopu ove podele, dvadeset (20) od sto dvadeset (120) mesta je garantovano za predstavnike zajednica koje nisu većina na Kosovu, kao što sledi:
  - (1) partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati, koji su se izjasnili da zastupaju Srpsku zajednicu, imaju ukupan broj mesta u Skupštini, koja su osvojili na otvorenim izborima, sa najmanje deset (10) zagarantovanih mesta, ukoliko je broj osvojenih mesta manji od deset (10);
  - (2) partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati, koji su izjavili da zastupaju ostale zajednice u Skupštini, imaju ukupan broj mesta koja su osvojili na otvorenim izborima, sa minimalnim brojem zagarantovanih mesta, kao što sledi: zajednica Roma jedno (1) mesto; zajednica Aškalija jedno (1) mesto; zajednica Egipćana jedno (1) mesto; i jedno (1) dodatno mesto će se dodeliti zajednici Roma, Aškalija i Egipćana koja je dobila najviše glasova; zajednici Bošnjaka tri (3) mesta; zajednici Turaka dva (2) mesta i zajednici Goranaca jedno (1) mesto, ako je broj dobijenih glasova svake zajednice manji od broja garantovanih mesta.

Član 65 [Nadležnosti Skupštine]

Skupština Republike Kosovo:

- (1) usvaja zakone, rezolucije i ostale opšte akte;
- (2) na osnovu dve trećine (2/3) glasova svih poslanika menja Ustav, uključujući i dve trećine (2/3) svih poslanika koji zauzimaju mesta rezervisana i zagarantovana za predstavnike zajednica koje nisu većina na Kosovu;
- (3) objavljuje referendum, u saglasnosti sa zakonom;
- (4) ratifikuje međunarodne sporazume;
- (5) usvaja budžet Republike Kosovo;

- (6) vrši izbor i razrešava Predsednika i potpredsednike Skupštine;
- (7) bira i može razrešiti Predsednika Republike Kosovo, u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (8) bira Vladu i može izglasati nepoverenje iste;
- (9) vrši nadzor Vlade i ostalih javnih institucija, koje, na osnovu Ustava i zakona, podnose izveštaj Skupštini;
- (10) vrši izbor članova Sudskog saveta i Tužilačkog saveta Kosova, u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (11) predlaže sudije Ustavnog suda;
- (12) nadzire spoljnu i bezbednosnu politiku;
- (13) potvrđuje dekret Predsednika o objavljivanju vanrednog stanja;
- (14) odlučuje o pitanjima od opšteg interesa, utvrđenih zakonom.

Član 66 [Izbor i Mandat]

1. Skupština Kosova se bira na mandat od četiri godine, počevši od dana konstitutivnog sastanka, koji se održava u roku od trideset (30) dana od dana službenog objavljivanja rezultata izbora.
2. Redovni izbori za Skupštinu se održavaju najkasnije trideset (30) dana pre isteka mandata, a u slučaju raspuštanja Skupštine ne kasnije od četrdeset pet (45) dana od raspuštanja.
3. Predsednik Republike Kosovo saziva prvu sednicu Skupštine. U slučaju nemogućnosti Predsednika Republike Kosovo da sazove prvu sednicu, Skupština će se sastati bez prisustva Predsednika.
4. Mandat Skupštine Kosova se može produžiti samo u slučaju vanrednog stanja radi uvođenja hitnih mera za zaštitu od agresije ili opasnosti po ustavni red ili javnu bezbednost Republike Kosovo, i samo dok vanredno stanje traje, kao što je i propisano ovim Ustavom.
5. Uslovi, izborna područja i procedure izbora se regulišu zakonom.

Član 67 [Izbor Predsednika i Potpredsednika]

1. Skupština Kosova iz svojih redova bira Predsednika i pet (5) potpredsednika.
2. Predsednika Skupštine predlaže najveća parlamentarna grupa i bira se većinom glasova svih prisutnih poslanika Skupštine.

3. Tri (3) potpredsednika predložena iz tri najveće parlamentarne grupe, se biraju većinom glasova svih poslanika Skupštine.
4. Dva (2) potpredsednika predstavljaju zajednice koje ne čine većinu u Skupštini i oni se biraju većinom glasova svih poslanika. Jedan potpredsednik će biti iz redova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagantovanja mesta za srpsku zajednicu, a drugi iz redova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagantovana mesta za ostalne zajednice koje ne čine većinu.
5. Predsednik i potpredsednici Skupštine se mogu razrešiti većinom od dve trećine (2/3) celokupnog broja poslanika.
6. Predsednik i potpredsedavajući čine Predsedništvo Skupštine. Predsedništvo je odgovorno za administrativno funkcionisanje Skupštine, na način koji je propisan Poslovníkom o radu Skupštine.
7. Predsednik Skupštine:
  - (1) predstavlja Skupštinu;
  - (2) određuje dnevni red, saziva i predsedava sednicama;
  - (3) potpisuje akta usvojena od strane Skupštine;
  - (4) vrši i ostale funkcije na osnovu ovog Ustava i Poslovníka o radu Skupštine.
8. U slučaju odsustva ili nemogućnosti vršenja funkcije, Predsednika Skupštine zamenjuje jedan od potpredsednika.

Član 68 [Sednice]

1. Sastanci Skupštine Kosova su javni.
2. Na zahtev Predsednika Republike Kosovo, Premijera ili jedne trećine (1/3) poslanika, u slučajevima određenim Uredbom o radu Skupštine, sastanci mogu biti zatvoreni. Odluka se usvaja na transparentan i otvoren način i zahteva glas dve trećine (2/3) prisutnih poslanika.

Član 69 [Raspored Sastanaka i Kvorum]

1. Skupština Kosova se sastaje u dva redovna zasedanja godišnje.
2. Prolećno zasedanje počinje trećeg ponedeljka januara meseca, a jesenje drugog ponedeljka septembra meseca.
3. Skupština postiže kvorum onda kada je prisutno više od polovine svih poslanika Skupštine.

4. Skupština Kosova se, na zahtev Predsednika Republike, Premijera ili jedne trećine (1/3) poslanika, saziva na vanredno zasedanje.

Član 70 [Mandat Poslanika]

1. Poslanici Skupštine su predstavnici naroda i ne podležu nikakvom prinudnom mandatu.
2. Mandat poslanika Skupštine počinje na dan potvrđivanja službenih rezultata izbora.
3. Mandat poslanika ističe ili se proglašava nevažećim kada:
  - (1) ne podnese zakletvu;
  - (2) da ostavku;
  - (3) se imenuje za člana Vlade Kosova;
  - (4) istekne mandat Skupštine;
  - (5) neopravdano odsustvuje šest (6) meseci u kontinuitetu sa sastanaka Skupštine. Skupština Kosova, može, u posebnim slučajevima, odlučiti drugačije.
  - (6) je kažnjen pravosnažnom odlukom suda za krivično delo koje je kažnjivo zatvorom sa jednom ili više godina;
  - (7) u slučaju njegove/njene smrti;
4. Slobodna mesta poslanika Skupštine, se odmah popunjavaju, u saglasnosti sa ovim Ustavom i zakonom.

Član 71 [Kvalifikacije i Polna Jednakost]

1. Svaki državljanin Republike Kosovo, koji ima osamnaest (18) ili više godina ispunjava zakonske uslove, može biti kandidat za poslanika.
2. Sastav Skupštine Kosova će poštovati polnu jednakost, koja je u saglasnosti sa međunarodnim načelom.

Član 72 [Nespojivost Funkcija]

Poslanik Skupštine Kosova ne može raditi u državnoj administraciji ili nekom drugom javnom preduzeću, niti može obavljati neku drugu izvršnu funkciju, kao što je i određeno zakonom.

Član 73 [Nemogućnost Kandidovanja]

1. Sledeća lica se ne mogu kandidovati niti izabrati za poslanika Skupštine, bez davanja ostavke:
  - (1) sudije i tužioci;
  - (2) pripadnici Bezbednosnih snaga Kosova;
  - (3) pripadnici Policije Kosova;
  - (4) pripadnici Carincke službe Kosova;
  - (5) pripadnici Kosovske obaveštajne agencije;
  - (6) rukovodioci nezavisnih agencija;
  - (7) diplomatski predstavnici;
  - (8) predsednici i članovi Centralne Izborne Komisije.
2. Ne mogu se kandidovati za poslanike ni lica koja su razrešena prava konačnom odlukom suda.
3. Ne mogu se izabrati za poslanike Skupštine ni Predsednici opština ni ostali službenici koji na opštinskom nivou zauzimaju izvršne funkcije, dok ne daju ostavku na iste.

Član 74 [Vršenje Funkcije]

Poslanici Skupštine Kosova vrše svoju funkciju u najboljem interesu Republike Kosovo i u saglasnosti sa ovim Ustavom, zakonima i poslovníkom o radu Skupštine.

Član 75 [Imunitet]

1. Poslanici Skupštine uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili razrešenja za postupke i odluke tokom vršenja svoje poslaničke funkcije. Imunitet ne ometa krivično gonjenje poslanika Skupštine za postupke koje je počinio van vršenja svoje poslaničke funkcije.
2. Poslanik Skupštine se ne može uhapsiti niti pritvoriti dok obavlja svoju funkciju poslanika Skupštine, bez saglasnosti većine svih poslanika Skupštine.

Član 76 [Poslovnik o Radu]

Poslovnik o radu Skupštine se usvaja sa dve trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine i isti određuje unutrašnju organizaciju i način rada Skupštine.

Član 77 [Komisije]

1. Skupština Kosova imenuje stalne, funkcionalne i *ad hoc* komisije koje odražavaju politički sastav Skupštine.
2. Skupština na zahtev jedne trećine (1/3) svih svojih poslanika, osniva komisiju za posebna pitanja, uključujući i istračni postupak.
3. Najmanje jedan potpredsednik svake parlamentarne komisije mora da bude iz različite zajednice u odnosu na zajednicu kojoj pripada predsednik.
4. Ovlašćenja i procedure komisija se uređuju Poslovníkom o radu Skupštine.

Član 78 [Komisija o Pravima i Interesima Zajednica]

1. Komisija o Pravima i Interesima Zajednica je stalna komisija Skupštine. Ova komisija se sastoji od jedne trećine (1/3) članova koji predstavljaju grupu poslanika Skupštine koji zauzimaju mesta rezervisana ili zagwarantovana za Srpsku zajednicu i jedne trećine (1/3) poslanika koji predstavljaju grupu poslanika Skupštine, koji zauzimaju mesta rezervisana ili zagwarantovana za ostale zajednice koje ne čine većinu i jedne trećine (1/3) poslanika iz većinske zajednice koja je zastupljena u Skupštini.
2. Na zahtev bilo kojeg člana Predsedništva Skupštine, svaki predloženi zakon će se podneti Komisiji o Pravima i Interesima Zajednica. Komisija će, u roku od dve nedelje, većinom glasova svojih članova, doneti odluku o vršenju preporuka o predloženom zakonu.
3. Kako bi osigurala da su prava i interesi zajednica pokrenuti na adekvatnom nivou, Komisija može da izvrši preporuke nekoj drugoj relevantnoj komisiji ili samoj Skupštini.
4. Komisija, na svoju inicijativu, može da predloži zakone i ostale akte u okviru nadležnosti Skupštine, koje smatra neophodnim i u interesu zajednica. Članovi komisije mogu izlagati pojedinačno mišljenje.
5. Predsedništvo Skupštine može, radi dobijanja mišljenja ili saveta, proslediti bilo koje pitanje nekoj drugoj komisiji, ili grupi koja se sastoji od najmanje deset (10) poslanika Skupštine.

Član 79 [Zakonodavna Inicijativa]

Inicijativu o predlogu zakona može pokrenuti Predsednik Republike Kosovo, u sklopu svoje funkcije, Vlada, poslanici Skupštine i najmanje deset hiljada građana, na zakonom propisan način.

Član 80 [Usvajanje Zakona]

1. Zakoni, odluke i ostali akti se usvajaju od strane Skupštine većinom glasova prisutnih poslanika, osim u slučajevima kada to ovaj Ustav drugačije nalaže.

2. Zakon koji je usvojila Skupština se potpisuje od strane Predsednika Skupštine Kosova i objavljuje se od strane Predsednika Republike Kosovo, nakon što ga je potpisao u roku od osam (8) dana od dana dobijanja istog.
3. Ukoliko Predsednik Republike vrati zakon Skupštini, on/ona mora naglasiti razloge vraćanja istog. Predsednik Republike Kosovo pravo na vraćanje nekog zakona može iskoristi samo jednom.
4. Skupština na osnovu većine glasova broja poslanika donosi odluku o usvajanju zakona koji je vratio Predsednik Skupštine Kosovo, i taj zakon se smatra usvojenim.
5. Ukoliko Predsednik Republike Kosovo, u roku od osam (8) dana od dana dobijanja zakona, ne donese odluku o objavljivanju ili vraćanju zakona, zakon se smatra usvojenim, bez njegovog/njenog potpisa i objavljuje se u Službenom listu.
6. Zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja istog u Službenom listu, osim u slučajevima kada je to drugačije određeno samim zakonom.

Član 81 [Zakon od Vitalnog Interesa]

Za usvajanje, izmenu i dopunu ili ukidanje sledećih zakona je neophodna većina glasova celokupnog broja poslanika Skupštine koji su prisutni i većinu glasova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu:

- (1) zakoni kojima se menjaju opštinske granice, uspostavljaju ili ukidaju opštine, definiše opseg ovlašćenja opština i njihovo učešće u međuopštinskim i prekograničnim odnosima;
  - (2) zakoni kojima se sprovode prava zajednica i njihovih pripadnika, osim onih koja su utvrđena Ustavom;
  - (3) zakone o upotrebi jezika;
  - (4) zakone o lokalnim izborima;
  - (5) zakone o zaštiti kulturnog nasleđa;
  - (6) zakone o verskoj slobodi ili o sporazumima sa verskim zajednicama;
  - (7) zakone o obrazovanju;
  - (8) zakone o upotrebi simbola, uključujući simbole zajednica i javne praznike.
2. Niti jedan zakon od vitalnog interesa ne može biti predmet Referenduma.

Član 82 [Raspuštanje Skupštine]

1. Skupština se raspušta u sledećim situacijama:
  - (1) ukoliko se u roku od šezdeset (60) dana, od dana konstituisanja od strane Predsednika Republike Kosovo, ne formira Vlada;
  - (2) ukoliko za raspuštanje Skupštine glasa dve trećine (2/3) poslanika, raspuštanje se vrši na osnovu dekreta Predsednika Republike Kosovo;
  - (3) ukoliko se u roku od šezdeset (60) dana, od dana započinjanja procedure izbora, ne izabere Predsednik Republike Kosovo.
2. Skupština se može raspustiti od strane Predsednika Republike Kosovo , ako se uspešno izglasa nepoverenje Vladi.

Poglavlje V   Predsednik Republike Kosovo

Član 83   [Položaj Predsednika]

Predsednik predstavlja vrhovnu vlast države i jedinstvo građana Republike Kosovo.

Član 84   [Nadležnosti Predsednika]

Predsednik Republike Kosovo:

- (1) predstavlja Republiku Kosovo unutar i van zemlje;
- (2) garantuje ustavno funkcionisanje institucija utvrđenih ovim Ustavom;
- (3) raspisuje izbore za Skupštinu Kosova i saziva prvi sastanak iste;
- (4) donosi dekrete u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (5) objavljuje zakone koje je usvojila Skupština Republike Kosovo;
- (6) ima pravo da vrati na ponovno razmatranje usvojene zakone koje smatra štetnim po legitimne interese Republike Kosovo ili jedne ili više zajednica. Pravo vraćanja zakona može iskoristiti samo jednom;
- (7) potpisuje međunarodne sporazume u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (8) predlaže amandmane na ovaj Ustav;
- (9) može pokrenuti određena pitanja pred Ustavnim sudom;
- (10) upravlja spoljnom politikom države;
- (11) prima akreditivna pisma stranih diplomatskih predstavnika u Republici Kosovo;
- (12) vrhovni je komandant Bezbednosnih snaga Kosova;
- (13) upravlja Konsultativnim većem za zajednice;
- (14) određuje mandatara za formiranje Vlade, nakon predloga političke partije ili koalicije koja čini većinu u Skupštini;
- (15) imenuje i razrešava Predsednika Vrhovnog suda Kosova na predlog Sudskog saveta Kosova;
- (16) imenuje i razrešava sudije Republike Kosovo na predlog Sudskog saveta Kosova;
- (17) imenuje i razrešava Državnog tužioca Republike Kosovo na predlog Tužilačkog saveta Kosova;

- (18) imenuje i razrešava tužioce Republike Kosovo na predlog Tužilačkog saveta Kosova;
- (19) imenuje sudije Ustavnog suda na predlog Skupštine;
- (20) imenuje Komandanta Bezbednosnih snaga Kosova, na osnovu preporuke Premijera;
- (21) u saradnji sa Premijerom, imenuje Direktora, zamenika direktora i stalnog inspektora Obaveštajne službe Kosova;
- (22) donosi odluku o proglašavanju vanrednog stanja, u saradnji sa Premijerom;
- (23) može zahtevati sednicu Saveta bezbednosti Kosova i predsedavati istom tokom vanrednog stanja;
- (24) donosi odluku o diplomatskim i konsularnim misijama Republike Kosovo, na osnovu konsultacija sa Premijerom;
- (25) imenuje i razrešava šefove diplomatskih misija Republike Kosovo, na predlog Vlade;
- (26) imenuje Predsednika Centralne izborne komisije;
- (27) imenuje Guvernera Centralne banke Republike Kosovo, koji će služiti i kao Generalni direktor i imenuje ostale članove Saveta banke;
- (28) uručuje medalje, priznanja i nagrade, u saglasnosti sa zakonom;
- (29) daje pomilovanja u skladu sa zakonom;
- (30) najmanje jednom godišnje se obraća Skupštini Kosova u odnosu na svoj rad.

Član 85 [Kvalifikacije za Izbor Predsednika]

Za Predsednika Republike Kosovo se može izabrati bilo koji državljanin Kosova, koji je napunio trideset pet (35) godina.

Član 86 [Izbor Predsednika]

1. Predsednik Republike Kosovo bira Skupština, tajnim glasanjem.
2. Izbor Predsednika Republike Kosovo se vrši najkasnije trideset (30) dana pre isteka mandata aktuelnog Predsednika.
3. Za Predsednika Republike Kosovo se može nominovati bilo koji državljanin Kosova, koji obezbedi potpis najmanje trideset (30) poslanika Skupštine Kosovo. Poslanici Skupštine mogu dati samo jedan potpis za nominaciju Predsednika Republike Kosovo.

4. Izbor Predsednika se vrši sa dve trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine.
5. Ukoliko na prva dva glasanja ni jedan kandidat nije dobio većinu od dve trećine (2/3) neophodnih glasova, organizuje se treće glasanje na kojem se glasaju dva kandidata sa najvećim brojem glasova u drugom krugu glasanja i za Predsednika Republike Kosovo se bira kandidat koji je dobio većinu glasova svih prisutnih poslanika.
6. Ukoliko se ni trećim glasanjem ni jedan kandidat ne izabere za Predsednika Republike Kosovo, Skupština se raspušta i raspisuju se novi izbori, koji se moraju održati u roku od četrdeset pet (45) dana.

Član 87 [Mandat i Zakletva]

1. Mandat Predsednika Republike Kosovo počinje nakon polaganja zakletve pred Skupštinom Kosova. Tekst zakletve će biti regulisan zakonom.
2. Mandat Predsednika traje pet (5) godina.
3. Predsednik se nakon isteka prvog mandata može ponovo izabrati samo za još jedan mandat.

Član 88 [Nespojivost Funkcija]

1. Predsednik ne može obavljati ni jednu drugu javnu funkciju.
2. Nakon izbora, Predsednik ne može obavljati ni jednu funkciju političke partije.

Član 89 [Imunitet]

Predsednik Republike Kosovo uživa potpuni imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili razrešenja zbog radnji i odluka koje su doente tokom sprovođenja dužnosti Predsednika Republike Kosovo.

Član 90 [Privremeni Izostanak Predsednika]

1. Ukoliko Predsednik Republike Kosovo privremeno ne može da obavlja svoje dužnosti, on/ona može dobrovoljno preneti svoje dužnosti na Predsednika Skupštine, koji će biti vršilac dužnosti Predsednika Republike Kosovo. Naredba Predsednika o prenošenju odgovornosti mora sadržati razloge i period obavljanja istih, ako je upoznat sa njima. Predsednik Republike Kosovo će ponovo preuzeti svoje obaveze kada bude u mogućnosti da sprovodi iste, na osnovu čega Predsedniku Skupštine prestaje funkcija vršioca dužnosti Predsednika.
2. Ako ne postoji dobrovoljan prenos dužnosti, Skupština Republike Kosovo, nakon konsultacija sa lekarskim konzilijumom, sa dve trećine (2/3) glasova donosi odluku o tome da Predsednik privremeno ne može obavljati svoje dužnosti. Predsednik Skupštine

Kosova će služiti kao vršilac dužnosti Predsednika Republike Kosovo, dok se isti ne vrati na svoju funkciju onda kada je spreman za obavljanje dužnosti Predsednika.

3. Funkcija vršioca dužnosti Predsednika Republike Kosovo se ne može vršiti duže od šest (6) meseci.

Član 91 [Razrešenje Predsednika]

1. Predsednik Republike Kosovo se može razrešiti odlukom Skupštine, onda kada je kažnjen/a za neko krivično delo ili kada nije u stanju da obavlja dužnosti ove funkcije zbog nesposobnosti ili teške bolesti, ili ukoliko Ustavni sud smatra da je on/ona izvršio tešku povredu Ustava.
2. Procedura razrešenja Predsednika Republike Kosovo se inicira putem jedne trećine (1/3) poslanika Skupštine, koji potpisuju peticiju, koja objašnjava razloge razrešenja. Ukoliko peticija navodi nesposobnost ili tešku bolest, Skupština će zahtevati mišljenje lekara o stanju Predsednika. Ukoliko peticija navodi kršenje Ustava, ista se mora odmah podneti Ustavnom sudu, koji donosi odluku u roku od sedam (7) dana od dobijanja peticije.
3. Ukoliko je Predsednik Republike Kosovo kažnjen za neko krivično delo ili ukoliko Skupština, u skladu sa ovim članom, odredi da Predsednik nije sposoban da obavlja svoje dužnosti zbog nesposobnosti ili teške bolesti, ili ukoliko Ustavni sud odredi da je izvršio povredu Ustava, Skupština može razrešiti Predsednika sa dve trećine (2/3) glasova svih poslanika.

Poglavlje VI   Vlada Republike Kosovo

Član 92   [Osnovne Odredbe]

1. Vladu Kosova čine Premijer, zamenici Premijera i ministri.
2. Vlada Kosova sprovodi izvršnu vlast u skladu sa Ustavom i zakonom.
3. Vlada izvršava zakone i akte usvojene od strane Skupštine Kosova i ostale dužnosti, u skladu sa odgovornostima određenim ovim Ustavom i zakonom.
4. Vlada donosi odluke u skladu sa ovim Ustavom i zakonima, predlaže zakone i amandmane zakona na zahtev Skupštine, a može davati mišljenje o zakonima koje nije ona predložila.

Član 93   [Nadležnosti Vlade]

Vlada je nadležna za sledeće:

- (1) predlaže i sprovodi unutrašnju i spoljnu politiku zemlje;
- (2) omogućava ekonomski razvoj zemlje;
- (3) predlaže Skupštini nacрте zakona i ostalih akata;
- (4) donosi odluke o donošenju pravnih ili regulativnih akata za sprovođenje zakona;
- (5) predlaže budžet Republike Kosovo;
- (6) usmerava i nadzire rad administrativnih organa;
- (7) usmerava delatnost i razvoj javnih usluga;
- (8) predlaže Predsedniku Republike Kosovo imenovanja i razrešenja šefova diplomatskih misija Kosova;
- (9) predlaže Ustavne amandmane;
- (10) može podneti Ustavnom sudu bilo koje ustavno pitanje;
- (11) sprovodi i ostale izvršne funkcije, koje nisu dodeljene nekim drugim centralnim ili lokalnim organima.

Član 94   [Nadležnosti Premijera]

Premijer sprovodi sledeće nadležnosti:

- (1) predstavlja i vodi Vladu;
- (2) osigurava da sva Ministarstava deluju u saglasnosti sa politikom Vlade;
- (3) sprovodi zakone i određenu politiku Vlade;
- (4) smenjuje članove Vlade, bez saglasnosti Skupštine;
- (5) upravlja Savetom bezbednosti Kosova;
- (6) imenuje Stalnog direktora policije Kosova;
- (7) savetuje se sa Predsednikom Republike Kosovo o obaveštajnim pitanjima;
- (8) zajedno sa Predsednikom imenuje Direktora, zamenika direktora i stalnog inspektora Obaveštajne službe Kosova;
- (9) savetuje se sa Predsednikom o sprovođenju spoljne politike zemlje;
- (10) obavlja i druge poslove određene Ustavom i zakonom;

Član 95 [Izbor Vlade]

1. Predsednik Republike Kosovo, nakon izbora i konsultacija sa političkim partijama ili koalicijama koje su dobile neophodnu većinu za formiranje Vlade u Skupštini, predlaže Skupštini kandidata za Premijera.
2. Kandidat za Premijera, u roku od petnaest (15) dana od imenovanja predstavlja Vladu pred Skupštinom Kosova i zahteva glasanje Skupštine o izboru Vlade.
3. Vlada se smatra izabranom ako je za njen izbor glasala većina od ukupnog broja poslanika Skupštine Kosova.
4. Ukoliko sastav predložene Vlade ne dobije neophodnu većinu, Predsednik Republike Kosovo, u roku od deset (10) dana imenuje nekog drugog kandidata, na osnovu iste procedure. Ukoliko se Vlada ne izabere ni drugi put, onda Predsednik Kosova raspisuje izbore, koji se trebaju održati u roku od četrdeset (40) dana od dana objavljivanja istih.
5. Ukoliko Premijer da ostavku ili iz nekih drugih razloga njegovo/njeno mesto ostaje slobodno, Predsednik Republike Kosovo, u konsultaciji sa političkom partijom ili koalicijom koja je dobila većinu u Skupštini, imenuje novog kandidata, za formiranje Vlade.
6. Članovi Vlade, nakon izbora, polažu zakletvu pred Skupštinom. Tekst zakletve će se regulisati zakonom.

Član 96 [Ministarstva i Predstavljanje Zajednica]

1. Ministarstva i ostali izvršni organi se uspostavljaju na osnovu potrebe obavljanja funkcija, u salgasnosti sa nadležnostima Vlade.
2. Broj članova Vlade se određuje njenim unutrašnjim aktom.
3. Postojeće najmanje jedan (1) ministar iz Srpske zajednice i jedan ministar neke druge nevećinske zajednice Kosova. Ako ima više od dvanaest ministara, Vlada će imati i trećeg ministra koji će predstavljati nevećinske zajednice Kosova.
4. Postojeće najmanje dva (2) zamenika ministra iz Srpske zajednice Kosova i dva (2) zamenika ministra iz ostalih nevećinskih zajednica. Ako ima više od dvanaest ministara postojeće i treći zamenik ministra koji će predstavljati Srpsku zajednicu i jedan (1) zamenik ministra ostalih nevećinskih zajednica na Kosovu.
5. Izbor ovih ministara i zamenika ministara će se izvršiti nakon konsultacija sa strankama, koalicijama ili grupama koje predstavljaju zajednice koje ne čine većinu na Kosovu. Ako se imenuju van članstva Skupštine Kosova, za ove ministre i zamenike ministara se zahteva službeno odobrenje većine poslanika Skupštine koji pripadaju strankama, koalicijama, građanskim inicijativama i nezavisnim kandidatima, koji su se izjasnili kao predstavnici relevantne zajednice.
6. Premijer, zamenik premijera i ministri Vlade se mogu izabrati iz redova poslanika Skupštine Kosova ili kvalifikovanih osoba koje nisu poslanici u Skupštini.
7. Pitanje nespojivosti funkcija članova Vlade će se regulisati zakonom.

Član 97 [Odgovornost]

1. Vlada je odgovorna Skupštini Kosova za svoj rad.
2. Premijer, zamenici premijera i ministri su zajedno odgovorni za odluke koje donosi Vlada i individualno odgovorni za odluke koje donose u domenu njihove odgovornosti.

Član 98 [Imunitet]

Članovi Vlade Kosova uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili razrešenja za postupke i odluke tokom vršenja svojih dužnosti kao članova vlade.

Član 99 [Procedure]

Način rada i procedure donošenja odluka u Vladi će se regulisati zakonom ili uredbama.

Član 100 [Glasanje o Poverenju ili Nepoverenju Vlade]

1. Na predlog jedne trećine (1/3) svih poslanika Skupštine se može pokrenuti glasanje o nepoverenju Vlade.
2. Glasanje o poverenju Vlade može zahtevati Premijer.
3. Glasanje o poverenju se razmatra na Skupštini, ne kasnije od pet (5) i ne ranije od dva (2) dana od dana podnošenja istog.
4. Nepoverenje vlade se smatra usvojenim kada je za to glasalo više od polovine poslanika Skupštine Kosova.
5. Ukoliko glasanje o nepoverenju ne uspe, drugi predlog se ne može ponovo podneti tokom sledećih devedeset (90) dana.
6. Ukoliko je predlog o nepoverenju Vlade uopšte, izglasan, Vlada se smatra u ostavci.

Član 101 [Civilna Služba]

1. Sastav civilne službe će odražavati raznolikost stanovnika Kosova, uzimajući u obzir međunarodno priznato načelo polne jednakosti.
2. Nezavisni savet za nadzor civilne službe će obezbediti poštovanje uredbi i načela koja regulišu civilnu službu, koja odražava raznolikost stanovništva Republike Kosovo.

Poglavlje VII   Pravosudni Sistem

Član 102   [Opšta Načela Sudskog Sistema]

1. Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi.
2. Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična i nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima.
3. Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona.
4. Sudije trebaju biti nezavisne i nepristrasne pri obavljanju svojih dužnosti.
5. Garantuje se pravo na sudsku odluku, osim ako je zakonom drugačije određeno. Pravo korišćenja vanrednih pravnih mera, je regulisano zakonom. Zakonom se može odobriti pravo na neposredno podnošenje predmeta Vrhovnom sudu, i u takvim slučajevima nema pravo na žalbu.

Član 103   [Organizacija i Jurisdikcija Sudova]

1. Organizacija, funkcionisanje i jurisdikcija Vrhovnog suda i ostalih sudova se regulišu zakonom.
2. Vrhvni sud Kosova je najviša sudska vlast.
3. Najmanje petnaest posto (15%) sudija Vrhovnog suda, ali ne manje od troje (3) sudija, će poticati iz redova zajednica koje ne čine većinu na Kosovu
4. Predsednika Vrhovnog suda imenuje Predsednik Kosova, iz redova sudija Vrhovnog suda, na mandat od sedam godina, bez mogućnosti ponovnog izbora, nakon predloga Sudskog Saveta Kosova o imenovanju ili razrešenju istog.
5. Predsednici svih ostalih sudova se imenuju na zakonom propisan način.
6. Najmanje petnaest posto (15%) sudija iz bilo kojeg drugog suda, sa apelacionom jurisdikcijom, ali ne više od dvoje (2) sudija će biti iz redova zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.
7. Specijalni sudovi se mogu osnivati zakonom, onda kada je to neophodno, ali se nikako ne mogu osnivati vanredni sudovi.

Član 104   [Imenovanje i Razrešenje Sudija]

1. Sudije imenuje, ponovo imenuje i razrešava predsednik Republike Kosovo, na predlog Sudskog saveta Kosova.

2. Sastav sudija odražava etničku raznolikost Kosova i međunarodno priznato načelo o polnoj jednakosti.
3. Sastav sudija odražava etnički sastav područja jurisdikcije relevantnog suda. Pre podnošenja predloga o imenovanju ili razrešenju, Sudski savet Kosova se konsultuje sa relevantnim sudom.
4. Sudije se mogu razrešiti samo na osnovu kazne zbog počinjenog krivičnog dela ili neispunjavanja svojih dužnosti.
5. Sudije imaju pravo da, u slučaju razrešenja, podnesu žalbu na odluku o razrešenju Vrhovnom sudu.
6. Razmeštanje sudije se ne može izvršiti protiv njegove volje, samo ako je drugačije predviđeno zakonom, zbog efikasnog funkcionisanja sudstva ili disciplinskog postupka.

Član 105 [Mandat i Ponovni Izbor]

1. Početni mandat sudije traje tri godine. U slučaju ponovnog izbora, mandat je stalan, do penzionisanja, kao što je određeno zakonom, osim ako se sudija razreši u saglasnosti sa zakonom.
2. Standardi i procedure o donošenju odluke o ponovnom izboru sudije, određuje Sudski savet Kosova i one se mogu razlikovati od standarda i procedura za razrešenje sudija.

Član 106 [Nespojivost Funkcija]

1. Sudija ne može vršiti neku drugu funkciju u ostalim državnim organima, ne sme biti uključen u političku ili neku drugu, zakonom zabranjenu, aktivnost.
2. Sudijama nije dozvoljeno da budu odgovorni za, ili vrše one funkcije koje, na bilo koji način, nisu u saglasnosti sa načelom nezavisnosti i nepristrasnosti sudijske funkcije.

Član 107 [Imunitet]

1. Sudije i sudije porotnici, uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili uklanjanja sa funkcije zbog donešene odluke, glasanja, iznešenog mišljenja ili nekog drugog dela koje je u saglasnosti sa njegovim dužnostima i odgovornostima tokom obavljanja sudijske funkcije.
2. Sudije i sudije porotnici ne uživaju imunitet i mogu biti razrešeni funkcije, u slučaju namernog kršenja zakona.
3. Kada se jedan (1) sudija optuži ili uhapsi, Sudski savet Kosova o tome treba biti odmah obavešten.

Član 108 [Sudski Savet Kosova]

1. Sudski savet Kosova obezbeđuje nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistema
2. Sudski savet Kosova je potpuno nezavisna institucija u sprovođenju svojih funkcija. Sudski savet Kosova obezbeđuje da su sudovi na Kosovu nezavisni, profesionalni i nepristrasni i da odražavaju multietničnost Republike Kosovo i da poštuju načelo polne jednakosti. Savet će dati prednost imenovanju za sudije pripadnicima zajednica koje nisu dovoljno zastupljene, na zakonom propisan način.
3. Sudski savet Kosova je odgovoran za regrutovanje i predlaganje kandidata za imenovanje i ponovni izbor sudija. Sudski savet Kosova je takođe odgovoran za premeštaj i disciplinske postupke pokrenute protiv sudija.
4. Predlog o imenovanju sudija se vrši na osnovu otvorene procedure imenovanja, na osnovu zasluge kandidata, i ovaj predlog odražava načelo polne jednakosti i etničku raznolikost teritorijalne jurisdikcije relevantnog suda. Svi kandidati trebaju ispuniti zakonom određene kriterije.
5. Sudski savet Kosova je odgovoran za inspekciju sudstva, sudsku administraciju, pripremanje uredbi za sudove, zapošljavanje i nadzor sudskih administratora, pripremanje nacrti i nadzor budžeta sudstva, određivanje broja sudija svake jurisdikcije i osnivanje novih sudova. Osnivanje novih osnovnih sudova se vrši na osnovu zakona.
6. Sudski savet Kosova se sastoji od trinaest (13) članova, profesionalnih kvalifikacija i stručnosti. Članovi se imenuju na mandat od pet godina, a izbor istih se vrši na sledeći način:
  - (1) Pet (5) članova su sudije izabrane od strane članova sudstva;
  - (2) Četiri (4) člana će odabrati poslanici Skupštine, koji će zauzimati mesta dobijena opštom podelom mesta. najmanje dvoje (2) od četvoro (4) članova trebaju biti sudije, i jedan (1) član Advokatske komore Kosova;
  - (3) Dva (2) člana će izabrati poslanici Skupštine, koji zauzimaju mesta rezervisana ili zagantovana za zastupljnost Srpske zajednice na Kosovu, gde najmanje jedno od dvoje, mora biti sudija;
  - (4) Dva (2) člana će izabrati poslanici Skupštine, koji zauzimaju rezervisana ili zagantovana mesta za predstavnike ostalih zajednica, a najmanje jedan od dva člana treba biti sudija;
  - (5) Nespojivost funkcija članova Sudskog saveta se reguliše zakonom.
7. Sudski savet Kosova, bira predsedavajućeg i zamenika predsedavajućeg iz svojih redova, na mandat od tri godine. Izbor za ovu funkciju ne produžuje mandat člana Sudskog saveta Kosova.
8. Predsedavajući Sudskog saveta Kosova se, o radu Pravosudnog sistema, obraća Skupštini Republike Kosovo najmanje jednom godišnje.

9. Kandidati za sudijska mesta koja su rezervisana za pripadnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu, mogu biti imenovani jedino od strane celokupnog Saveta, većinom glasova članova Saveta koje su izabrali poslanici Skupštine koji zauzimaju poslanička mesta rezervisana ili zagarantovana za pripadnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu. Ukoliko ova grupa članova Saveta ne predloži kandidata za ovu poziciju na dva uzastopna zasedanja Saveta, onda svi članovi Saveta imaju pravo da nominuju kandidata za ta sudijska mesta.
10. Kandidati za sudijska mesta u osnovnim sudovima čija jurisdikcija isključivo pokriva teritoriju jedne ili više opština, u kojima je većina stanovništva iz redova Srpske zajednice Kosova, mogu biti predloženi za imenovanje jedino od strane celokupnog Saveta, s tim da je stav dvoje članova Saveta koje su izabrali poslanici Skupštine koji zauzimaju mesta rezervisana ili zagarantovana za Srpsku zajednicu u Republici Kosovo, zajednički i jednoglasan. Ukoliko ova dva (2) člana ne predlože kandidata za sudiju za ovo mesto, tokom dva uzastopna zasedanja Sudskog saveta Kosova, svi članovi Sudskog saveta Kosova imaju pravo da nominuju kandidate za to sudijsko mesto.

Član 109 [Državno Tužilaštvo]

1. Državno tužilaštvo je nezavisna institucija odgovorna za gonjenje učinioaca krivičnih dela, ili drugih kažnjivih dela, kao što je i regulisano zakonom.
2. Državno tužilaštvo je nepristrasna institucija i funkcioniše na osnovu Ustava i zakona.
3. Organizacija, nadležnosti i obaveze Državnog tužilaštva, se regulišu zakonom.
4. Državo tužilaštvo odražava etničku raznolikost Republike Kosovo i poštuje načelo polne jednakosti.
5. Početni mandat tužilaca je tri godine. U slučaju ponovnog izbora, mandat je stalan, do penzionisanja, kao što je određeno zakonom, osim ako se sudija razreši u saglasnosti sa zakonom.
6. Tužioci se mogu razrešiti samo na osnovu kazne zbog počinjenog krivičnog dela ili neispunjavanja svojih dužnosti.
7. Državni tužioc će se imenovati i razrešiti od strane Predsednika Republike Kosovo na osnovu predloga Tužilačkog saveta Kosova. Državni tužioc će služiti mandat od sedam godina, bez mogućnosti ponovnog izbora.

Član 110 [Tužilački Savet Kosova]

1. Tužilački savet Kosova je potpuno nezavisna institucija u sprovođenju svojih funkcija, u skladu sa zakonom. Tužilački savet Kosova obezbeđuje jednak pristup pravdi svim građanima Kosova. Tužilački savet Kosova obezbeđuje nezavisnost, profesionalizam i nepristrasnost Državnog tužioca i odražava multietničnost Kosova i načelo polne jednakosti.

2. Tužilački savet Kosova će imenovati, unapređivati, premeštati, vršiti ponovno imenovanje, preuzimati disciplinske mere i razrešavati tužioce na zakonom određen način. Savet će dati prednost imenovanju tužioca pripadnika zajednica koje nisu dovoljno zastupljene, na zakonom propisan način. Svi kandidati moraju ispuniti zakonom predviđene uslove.
3. Predlog o imenovanju tužioca se vrši na osnovu otvorene procedure za imenovanje, na osnovu zasluge kandidata, koja ustvari odražava načelo polne jednakosti i etničku raznolikost relevantne teritorijalne jurisdikcije.
4. Sastav Tužilačkog saveta Kosova, kao i odredbe za imenovanje, razrešenje, mandat, organizacionu strukturu i pravila procedure će se regulisati zakonom.

Član 111 [Advokatura]

1. Advokatura je nezavisna profesija, koja pruža usluge u saglasnosti sa zakonom.
2. Način dobijanja prava za sprovođenje advokatske profesije, kao i oduzimanje iste, se reguliše zakonom.

Član 112 [Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Član 113 [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane]

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
2. Skupština Kosova, Predsednik Republike Kosovo, Premijer i Ombudsman su ovlašćeni za podnošenje sledećih pitanja:
  - (1) saglasnosti zakona, dekreta Predsednika i Premijera i uredbi Vlade, sa Ustavom;
  - (2) saglasnosti Statuta opština sa Ustavom;
3. Skupština Kosova, Predsednik Republike Kosovo i Vlada su ovlašćeni da podnose sledeća pitanja:
  - (1) sukob ustavnih nadležnosti između Skupštine Kosova, Predsednika Republike Kosovo i Vlade Kosova;
  - (2) saglasnosti predloženog referenduma sa Ustavom;
  - (3) saglasnosti objavljivanja vanrednog stanja i mera preduzetih tokom istog sa Ustavom;
  - (4) saglasnost predloženih ustavnih amandmana sa obaveznim međunarodnim sporazumima, ratifikovanih ovim Ustavom i razmatranje ustavnosti procedure sprovođenja;
  - (5) ako je Ustav prekršen tokom izbora Skupštine.
4. Opština može da ospori ustavnost zakona ili akata Vlade koji povređuju njihove opštinske odgovornosti ili umanjuju njihove prihode, ako taj zakon ili akt utiče na tu Opštinu.
5. Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sprovođenja.
6. Trideset (30) ili više poslanika Skupštine može da pokrene postupak ako je Predsednik Republike Kosovo ozbiljno prekršio Ustav.

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.
8. Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primećena tokom sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona.
9. Predsednik Skupštine Kosova mora da podnese predloženi Ustavni amandman pre usvajanja istog na Skupštini, kako bi se osiguralo da predloženi amandman ne umanjuje prava i slobode garantovane poglavljem II ovog Ustava.
10. Dodatna jurisdikcija se može regulisati zakonom.

Član 114 [Sastav i Mandat Ustavnog Suda]

1. Ustavni sud čini devet (9) sudija, koji je biti istaknuti pravnici najvišeg moralnog karaktera, sa najmanje deset (10) godina relevantnog profesionalnog iskustva. Sve sudije moraju posedovati diplome Pravnog fakulteta. Ostale relevantne kvalifikacije su regulisane zakonom. Načelo polne jednakosti će se poštovati.
2. Sudije imenuje Predsednik Republike Kosovo na predlog Skupštine i služiće na mandat od devet godina bez mogućnosti produžavanja.
3. Odluka o predlaganju sedam (7) sudija zavisi od usvajanja dve trećine (2/3) svih poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju. Odluka o predlaganju dvoje (2) ostalih sudija se donosi na osnovu glasova većine poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju, ali samo nakon glasanja većine poslanika Skupštine koji zauzimaju mesta rezervisana ili zagarantovana za predstavnike zajednica koje ne čine većinsku zajednicu na Kosovu.
4. Ako se mandat sudije završi pre redovnog mandata, imenovanje će se izvršiti u saglasnosti sa uslovima ovog člana i ta zamena će važiti za ceo mandat, bez prava ponovnog izbora.
5. Izbor predsednika i zamenika predsednika Ustavnog suda vrši sudije Ustavnog suda, tajnim glasanjem sudija Suda, na mandat od tri godine. Izbor za ove funkcije ne produžuje mandat sudija.

Član 115 [Organizacija Ustavnog Suda]

1. Ustavni sud će odrediti svoju unutrašnju organizaciju, uredbu o radu, procese donošenja odluka i ostalih organizacionih pitanja, u saglasnosti sa zakonom.
2. Ustavni sud objavljuje godišnji izveštaj.

Član 116 [Pravni Efekat Odluka]

1. Odluke Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo.
2. Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, ukoliko smatra da je primena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu.
3. Osim ako je drugačije određeno odluka Ustavnog suda o ukidanju zakona, drugog akta ili radnje stupa na snagu na dan objavljivanja odluke suda.
4. Odluka Ustavnog suda se objavljuje u Službenom listu.

Član 117 [Imunitet]

Sudije Ustavnog suda uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanske tužbe ili razrešenja zbog donešenih odluka, iznetog mišljenja i preduzetih mera tokom obavljanja svojih dužnosti kao sudije Ustavnog suda.

Član 118 [Razrešenje]

Sudije Ustavnog suda se mogu razrešiti samo od strane Predsednika Republike Kosovo na predlog dve trećine (2/3) sudija Ustavnog suda, samo za počinjeno krivično delo ili za neobavljanje dužnosti.

Poglavlje IX   Ekonomski Odnosi

Član 119   [Osnovna Načela]

1. Republika Kosovo obezbeđuje pravnu sredinu tržište, slobodu preduzetništva i obezbeđivanje javne i privatne imovine.
2. Republika Kosovo svim investitorima i svim domaćim i stranim preduzetnicima osigurava jednaku pravnu poziciju.
3. Zabranjeni su akti kojima se ograničava slobodna konkurencija, stvaranje i zloupotreba monopolskog ili dominantnog položaja, osim ako je to na poseban način dozvoljeno zakonom.
4. Republika Kosovo će podržati blagostanje svih svojih stanovnika putem pospešivanja održivog ekonomskog razvoja.
5. Republika Kosovo će osnovati nezavisne organe za regulisanje tržišta, onda kada samo tržište ne može dovoljno da zaštiti javni interes.
6. Stranim investitorima se garantuje slobodno iznošenje dobiti i uloženog kapitala van zemlje, u skladu sa zakonom.
7. Garantuje se zaštita potrošača, u skladu sa zakonom.
8. Svako lice je dužno da plaća porez i ostale zakonom predviđene doprinose.
9. Republika Kosovo ima pravo vlasništva nad svakim preduzećem koje ona kontroliše a koje je saglasnosti sa javnim interesom, sve sa ciljem postizanja maksimalne i dugoročne vrednosti preduzeća.
10. Obaveze javnih službi se mogu odrediti ovim preduzećima, u saglasnosti sa zakonom koji određuje adekvatnu kompenzaciju.

Član 120   [Javne finansije]

1. Javne finansije i ubiranje javnih prihoda se zasniva na načelo odgovornosti, efikasnosti i transparentnosti.
2. Upravljanje fiskalnim politikama na svim nivoima Vlade će biti u saglasnosti sa uslovima niske inflacije, održivim ekonomskim razvojem i osnivanjem radnih mesta.
3. Javna dugovanja se regulišu zakonom i trebaju biti u skladu sa ekonomskom stabilnošću i fiskalnom održivošću.

Član 121 [Imovina]

1. Vrste imovine se regulišu zakonom.
2. Strana fizička lica i organizacije mogu steći pravo vlasništva na nepokretnu imovinu u saglasnosti sa uslovima koji su određeni zakonom ili međunarodnim sporazumom.
3. Strana fizička lica i organizacije mogu, u skladu sa zakonom određenim uslovima, steći pravo koncesije i ostala prava korišćenja i/ili eksploatacije resursa pod državnim vlasništvom, uključujući prirodna bogatstva i infrastrukturu pod državnim vlasništvom.

Član 122 [Korišćenje Prirodnih Izvora i Bogatstava]

1. Građani Republike Kosovo mogu, u saglasnosti sa zakonom određenim uslovima, slobodno raspolagati prirodnim izvorima i bogatstvima Republike Kosovo, bez povrede obaveza koje proističu iz međunarodnih sporazuma o ekonomskoj saradnji.
2. Prirodna bogatstva kao što je voda, vazdušni prostor, mineralna bogatstva i ostala prirodna bogatstva kao što je zemljište, šume, biljni i životinjski svet, nekretnine i ostala dobra od posebnog kulturnog, istorijskog, ekonomskog i ekološkog značaja, koja su zakonom određena kao značajna za Republiku Kosovo, uživaju posebnu zaštitu, u skladu sa zakonom.
3. Zakonom se reguliše način na koji vlasnici sa stanarskim pravom i vlasnici uopšte mogu koristiti dobra od interesa za Republiku Kosovo, kao i kompenzaciju za ograničenja kojima su podlegli.

Poglavlje X   Lokalna Samouprava i Teritorijalna Organizacija

Član 123   [Osnovna Načela]

1. Pravo na lokalnu samoupravu se garantuje i reguliše zakonom.
2. Lokalna samouprava se sprovodi posredstvom organa koji su izabrani na opštim, jednakim, slobodnim i direktnim izborima, tajnim glasanjem.
3. Aktivnosti organa lokalne samouprave se zasnivaju na ovaj Ustav i zakone Republike Kosovo, i poštuju Evropsku povelju lokalne samouprave. Republika Kosovo ima u vidu i sprovodi Evropsku povelju lokalne samouprave do one mere do koje se to zahteva od strane zemlje potpisnice.
4. Lokalna samouprava se zasniva na načelu dobre vladavine, transparentnosti, efikasnosti i efektivnosti u pružanju javnih usluga, pridavajući posebnu pažnju potrebama i specifičnim brigama zajednica koje ne čine većinu i njihovih pripadnika.

Član 124   [Organizovanje i Funkcionisanje Lokalne Samouprave]

1. Osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave u Republici Kosovo je opština. Opštine uživaju visok stepen lokalne samouprave i podstiču i obezbeđuju aktivno učešće građana u procesu donošenja odluka opštinskih organa.
2. Osnivanje opština, granice, nadležnosti i način organizovanja i njihovog funkcionisanja se određuju zakonom.
3. Opštine imaju svoje, proširene i poverene nadležnosti, sve u saglasnosti sa zakonom. Državna vlast koja poverava nadležnosti pokriva troškove za sprovođenje poverenih obaveza.
4. Opštine će imati pravo na međuopštinsku i prekograničnu saradnju, u skladu sa zakonom.
5. Opštine imaju pravo da odlučuju, određuju, prikupljaju i troše sopstvene resurse kao i uzimaju finansijska sredstva od centralne vlasti, u skladu sa zakonom.
6. Opštine su dužne da poštuju Ustavnost, zakone i sprovode sudske odluke.
7. Adminsitrativno razmatranje opštinskih akata od strane centralne vlasti u oblasti njihovih ovlašćenja, je ograničeno samo na procenu saglasnosti sa Ustavom Republike Kosovo i zakonom.

Poglavlje XI   Bezbednosni Sektor

Član 125   [Osnovne Odredbe]

1. Republika Kosovo je nadležna za sprovođenje zakona, bezbednosti, pravosuđa, javne bezbednosti, obaveštajne službe, civilne zaštite i reagovanja u javnim situacijam i kontrole granica svoje teritorije.
2. Bezbednosne institucije Republike Kosovo štite javnu bezbednost i prava svih u Republici Kosova. Institucije deluju na potpuno transparentan način u skladu sa demokratskim standardima i međunarodno priznatim ljudskim pravima. Bezbednosne institucije moraju odraziti etničku raznolikost stanovništva Republike Kosovo.
3. Republika Kosovo poštuje međunarodno priznate sporazume i relevantne međunarodne zakone i saraduje sa međunarodnim organima bezbednosti i regionalnim akterima.
4. Civilna i demokratska kontrola bezbednosnih institucija se garantuje.
5. Skupština Republike Kosovo obezbeđuje relevantan nadzor budžeta i zakonodavstva bezbednosnih institucija, kao što je i regulisano zakonom.

Član 126   [Kosovske Bezbednosne Snage]

1. Kosovske bezbednosne snage su nacionalne bezbednosne snage Republike Kosovo i mogu slati svoje pripadnike u inostranstvo u potpunoj saglasnosti sa svojim međunarodnim obavezama.
2. Kosovske bezbednosne snage štite građane i zajednice Kosova, na osnovu zakonom određenih nadležnosti.
3. Predsednik Republike Kosovo je Vrhovni komandant bezbednosnih snaga Kosova, koje uvek podležu kontroli civilnih vlasti izabranih na demokratski način.
4. Kosovske bezbednosne snage su profesionalne, održavaju etničku raznolikost stanovnika Republike Kosovo i biće regrutovane iz redova državljana Republike Kosovo.
5. Komandanta Kosovskih bezbednosnih snaga će imenovati Predsednik Republike Kosovo, na preporuku Vlade. Unutrašnje organizovanje Kosovskih bezbednosnih snaga se regulišu zakonom.

Član 127   [Kosovski Savet za Bezbednost]

1. Savet bezbednosti Republike Kosovo, u saradnji sa Predsednikom Republike Kosovo i Vladom, priprema strategiju sigurnosti za Republiku Kosovo. Savet bezbednosti Republike Kosovo ima i ulogu savetnika u svim pitanjima koja se tiču bezbednosti Republike Kosovo.

2. Savetom bezbednosti Republike Kosova predsedava Premijer uz podršku vlade, osim tokom vanrednog stanja, kao što je i predviđeno ovim Ustavom.
3. Predsednik Republike Kosovo može zahtevati sastanke Saveta bezbednosti Republike Kosovo, i Savet je dužan da svoj rad koordiniše u bliskoj saradnji sa Predsednikom. Savet bezbednosti Republike Kosovo će blisko sarađivati sa međunarodnim organima.
4. Članovi Saveta bezbednosti Republike Kosovo se imenuju i razrešavaju u skladu sa zakonom.

Član 128 [Policija Kosova]

1. Policija Republike Kosovo je odgovorna za očuvanje javnog reda i mira na celoj teritoriji Republike Kosovo.
2. Policija Republike Kosova je profesionalna i održava etničku raznolikost stanovništva Republike Kosovo.
3. Premijer, u konsultaciji sa Vladom i u skladu sa zakonom, imenuje Stalnog direktora Policije Republike Kosovo. Unutrašnja organizacija policije Kosova se reguliše zakonom.
4. Policija Republike Kosovo ima jedinstven lanac komande širom Republike Kosovo, sa policijskim stanicama koje su jednake granicama opština. Policija Kosova olakšava saradnju opštinskih vlasti sa predstavnicima zajednica putem osnivanja Lokalnih saveta, kao što je i regulisano zakonom. Etnička struktura policije unutar granica opštine će održavati etničku strukturu stanovništva unutar relevantne opštine.
5. Policija Republike Kosovo je odgovorna za kontrolu granica u direktnoj saradnji sa domaćim i međunarodnim organima.

Član 129 [Obaveštajna Služba]

1. Obaveštajna agencija Kosova istražuje, otkriva i nadgleda moguće pretnje po unutrašnju bezbednost Republike Kosovo.
2. Obaveštajna agencija Kosova je profesionalna, politički nepristrasna multietnička i biće pod parlamentarnim nadzorom, kao što je i uređeno zakonom.
3. Predsednik Republike Kosovo i Premijer, nakon konsultacije sa Vladom, zajedno imenuju Direktora, zamenika direktora i stalnog inspektora Obaveštajne službe Kosova. Kvalifikacija i mandat se reguliše zakonom.
4. Predsednik Republike Kosovo i Premijer dobijaju ista obaveštenja koja se tiču obaveštajne službe.

Član 130 [Uprava Civilnog Vazduhoplovstva]

1. Uprava civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo reguliše aktivnosti civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo i pruža usluge vazdušne navigacije, kao što je i regulisano zakonom.
2. Uprava civilnog vazduhoplovstva potpuno saraduje sa relevantnim međunarodnim i lokalnim organima, kao što je i određeno zakonom.

Član 131 [Vanredno Stanje]

1. Predsednik Republike može objaviti vanredno stanje, kada:
  - (1) je to neophodno radi hitnih mera zaštite od agresije;
  - (2) postoji unutrašnji rizik po ustavni red ili javnu bezbednost; ili
  - (3) dođe do prirodnih nepogoda koje utiču na deo ili celu teritoriju Republike Kosovo.
2. Ustav Republike Kosovo ne može biti promenjen za vreme vanrednog stanja. Odstupanje od ustavom zajemčenih ljudskih prava i osnovnih sloboda se može dozvoliti samo do određenog nivoa, na što kraći period i u skladu sa ovim Ustavom. Tokom vanrednog stanja, zakon o izborima Skupštine i Opštine se ne može menjati. Ostala načela o radu javnih institucija tokom vanrednog stanja se regulišu zakonom, ali nikako neće biti u suprotnosti sa ovim članom.
3. Ukoliko dođe do potrebe za vanrednim merama radi zaštite, Predsednik Republike Kosovo, nakon konsultacija sa Premijerom, objavljuje vanredno stanje. Objavljivanjem vanrednog stanja, Predsednik Republike Kosovo odmah izdaje dekret, koji određuje prirodu pretnje i bilo kakvog ograničenja ljudskih prava i sloboda. U roku od četrdeset osam (48) sati, Skupština treba na osnovu dve trećine (2/3) glasova prisutnih poslanika koji glasaju, ako se ne dobije odobrenje, dekret Predsednika se ukida.
4. Ukoliko postoji rizik po ustavni red i javnu bezbednost Republike Kosovo ili mogućnost prirodne nepogode na celoj ili delu teritorije Republike Kosovo, Predsednik Republike Kosovo u konsultaciji sa Premijerom, objavljuje vanredno stanje. Objavljivanjem vanrednog stanja, Predsednik Republike Kosovo odmah izdaje dekret o prirodi pretnje ili bilo kojeg odstupanja od ljudskih prava i sloboda. U roku od četrdeset osam (48) sati, Skupština može dati svoju saglasnost putem većine glasova svih prisutnih poslanika koji glasaju. Ako se ne dobije saglasnost dekret Predsednika se ukida.
5. Vanredno stanje traje onoliko koliko traje rizik i ne može trajati više od šezdeset (60) dana. Uz saglasnost većine poslanika Skupštine, koji su prisutni i koji glasaju, vanredno stanje se može produžiti ako je neophodno, na dodatni period od trideset (30) dana, ukupno devedeset (90) dodatnih dana.
6. Skupština u zavisnosti od potrebe može doneti ograničenje koja se tiču trajanja i nivoa vanrednog stanja. Onda kada Predsednik smatra da je rizik po Republiku Kosovo

vanredne prirode, Skupština može da produži vanredno stanje na periodu od sto pedeset (150) dana, ali samo na osnovu dve trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine.

7. Predsednik Republike Kosovo može nakon konsultacije sa Vladom i Skupštinom, da naredi mobilizaciju Kosovskih bezbednosnih snaga, kako bi pomogle u vanrednom stanju.
8. Savet bezbednosti Republike Kosovo, samo tokom trajanja vanrednog stanja, sprovodi izvršne funkcije koje se ograničavaju na funkcije povezane sa vanrednim stanem. Tokom vanrednog stanja, Savetom bezbednosti Republike Kosovo rukovodi Predsednik Republike Kosovo kao što je i uređeno zakonom. Tokom vanrednog stanja Savet Bezbednosti Republike Kosovo blisko će saradivati sa Vladom, Skupštinom i međunarodnim organima.
9. Zakon određuje načela, oblasti i način kompenzacije nanete štete, kao rezultat ograničenja utvrđenih tokom vanrednog stanja.

Poglavlje XII   Nezavisne Agencije

Član 132   [Uloga i Nadležnosti Ombudsmana]

1. Ombudsman nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa.
2. Ombudsman je nezavistan u sprovođenju svoje dužnosti i ne prihvata uplitanja ili uputstva ostalih organa ili institucija, koje sprovode vlast u Republici Kosovo.
3. Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom.

Član 133   [Kancelarija Ombudsmana]

1. Ombudsman ima svoju kancelariju i poseban budžet, koji predlaže i kojim sam upravlja, na osnovu zakona.
2. Ombudsman ima jednog (1) ili više zamenika. Broj, način izbora i njihov mandat se reguliše zakonom o Ombudsmenu. Najmanje jedan (1) od zamenika Ombudsmana, mora da bude pripadnik neke od zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.

Član 134   [Kvalifikacija, Izbor i Razrešenje Ombudsmana]

1. Ombudsmana Kosova bira Skupština Kosova sa većinom od dve trećine $\frac{2}{3}$ glasova svih poslanika skupštine, na mandat od pet (5) godina, bez prava na ponovni izbor.
2. Ombudsman može biti bilo koji obrazovani državljanin Republike Kosovo, visokog moralnog karaktera i pošten, stručan i upoznat sa pitanjima zaštite ljudskih prava.
3. Ombudsman i njeni/njegovi zamenisi , nemogu biti članovi niti jedna političke partije, niti sprovoditi političke, državne ili privatne aktivnosti, kao ni učestvovati u upravnim organima civilnih, ekonomskih ili trgovačkih organizacija.
4. Ombudsman uživa imunitet od krivičnog gonjenja, građanske tužbe ili razrešenja za postupke ili odluke tokom vršenja svoje funkcije Ombudsmana.
5. Ombudsman se može razrešiti samo na osnovu zahteva ne manje od jedne trećine ($\frac{1}{3}$) poslanika Skupštine i u tom slučaju Skupština donosi odluku sa dve trećine ($\frac{2}{3}$) glasova svih svojih poslanika.

Član 135   [Izveštaj Ombudsmana]

1. Ombudsman podnosi godišnji izveštaj Skupštini Republike Kosova.

2. Ombudsman podnosi izveštaj pred Skupštinom onda kada se od njega to zahteva, i može zahtevati da pred Skupštinom iznese pitanja koje smatra značajnim.
3. Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere, onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa.
4. Ombudsman ima pravo da pokrene pitanje pred Ustavnim sudom, koja su u saglasnosti sa odredbama ovog Ustava.

Član 136 [Stalni Revizor Kosova]

1. Stalni revizor Republike Kosovo je najviša nezavisna institucija za ekonomsku i finansijsku kontrolu.
2. Organizacija, funkcionisanje i nadležnosti Stalnog revizora Republike Kosovo se uređuju Ustavom i zakonom.
3. Stalnog revizora Republike Kosovo bira i razrešava Skupština, na osnovu glasova svih poslanika iste, i na osnovu predloga Predsednika Republike Kosova.
4. Skupština o razrešenju Stalnog revizora Republike Kosovo odlučuje sa dve trećine (2/3) glasova svih njenih poslanika, na predlog Predsednika Republike Kosovo ili na predlog jedne trećine (1/3) poslanika Skupštine Republike Kosovo.
5. Mandat Stalnog revizora Republike Kosovo traje pet (5) godina, sa pravom izbora na samo još jedan mandat.

Član 137 [Nadležnosti Stalnog Revizora Kosova]

Stalni revizor Republike Kosovo vrši kontrolu:

- (1) ekonomske delatnosti javnih institucija i ostalih državnih pravnih lica;
- (2) korišćenja i zaštite javnih resursa od strane centralne i lokalne vlasti;
- (3) ekonomsku delatnost javnih preduzeća i ostalih pravnih lica, u koje je država uložila deo akcija, ili kada njihove dugove, kredite i obaveze garantuje država.

Član 138 [Izveštaj Stalnog Revizora Kosova]

1. Stalni revizor Republike Kosovo podnosi Skupštini:
  - (1) izveštaj o trošenju državnog budžeta;
  - (2) mišljenje o izveštaju Vlade o troškovima za prošlu finansijsku godinu, pre nego što Skupština usvoji isti;

- (3) informacija o rezultatima kontrole, kad god to zahteva Skupština.
2. Stalni revizor republike Kosovo podnosi Skupštini godišnji izveštaj o svom radu.

Član 139 [Centralna Izborna Komisija]

1. Centralna izborna komisija je stalni nezavisni organ koji priprema, nadzire, upravlja i verifikuje sve radnje koje se tiču procesa izbora i referenduma, i objavljuje njihove rezultate.
2. Komisija ima jedanest (11) članova.
3. Predsednika Centralne izborne komisije imenuje Predsednik Republike Kosovo, iz redova sudija Vrhovnog suda i apelacionih sudova.
4. Šest (6) članova imenuje šest najvećih parlamentarnih grupa koje su zastupljene u Skupštini, koje nemaju pravo da učestvuju u raspodeli rezervisanih mesta. Ukoliko je u Skupštini zastupljeno manje grupa, najveća grupa ili grupe mogu da imenuju dodatnog člana. Jednog (1) člana imenuju poslanici Skkupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarrantovana mesta za zajednicu kosovskih Srba i tri (3) člana poslanici Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarrantovana mesta za druge zajednice koje ne čine većinu na Kosovu.

Član 140 [Centralna Banka Kosova]

1. Centralna banka Kosova je nezavisna institucija i odgovorna je Skupštini Kosova.
2. Centralana banka Republike Kosovo sprovodi svoje nadležnosti samo u saglasnosti sa ovim Ustavom i ostalim pravnim instrumentima.
3. Guverner Centralne banke Republike Kosovo izvršava i zadatak izvršnog šefa iste.
4. Uprava Centralne Banke Republike Kosovo i procedura izbora i imenovanja članova Saveta Centralne banke Republike Kosovo se reguliše zakonom koji treba osigurati nezavisnost i autonomiju iste.

Član 141 [Nezavisna Komisija za Medije]

1. Nezavisna komisija za medije je nezavisni organ koji reguliše opseg frekvencija emitera u Republici Kosovo, licencira javne i privatne emitere, sprovodi politiku emitovanja, i ostale zakonom određene nadležnosti.
2. Izbor članova Nezavisne komisije za medije se vrši u skladu sa zakonom, na osnovu transparentnog procesa.

Član 142 [Nezavisne Agencije]

1. Nezavisne agencije Republike Kosovo su one institucije koje je osnovala Skupština, na osnovu relevantnih zakona, koji regulišu osnivanje, funkcionisanje i njihova ovlašćenja. Nezavisne agencije vrše svoje funkcije nezavisno od svih ostalih organa ili vlasti Republike Kosovo.
2. Nezavisne agencije imaju svoj budžet, kojim upravljaju nezavisno u skladu sa zakonom.
3. Svaki organ ili institucija koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je obavezna da saraduje i odgovori na zahteve nezavisnih agencija, tokom sprovođenja njihovih zakonskih ovlašćenja, u skladu sa zakonom.

Član 143 [Sveobuhvatni Predlog o Rešenju Statusa Kosova]

Bez obzira na odredbe ovog Ustava:

1. Svi organi vlasti Republike Kosovo će raditi u saglasnosti sa svim obavezama Republike Kosovo određenih Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. Iste će preduzeti sve neophodne mere za sprovođenje datih odredbi.
2. Odredbe Sveobuhvatnog Predloga o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., imaju premoć nad ostalim zakonskim odredbama Kosova.
3. Ustav, zakoni i ostala pravna akta Republike Kosovo se tumače u saglasnosti sa Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. U slučaju nesaglasnosti između odredbi ovog Ustava, zakona i ostalih pravnih akata Republike Kosovo i odredbi sporazuma, prevladava ovaj drugi.

Član 144 [Amandmani]

1. Vlada, Predsednik i jedna četvrtina (1/4) poslanika Skupštine Kosova, mogu predložiti izmenu i amandmane Ustava na osnovu uredbе o radu Skupštine.
2. Svaka izmena zahteva odobrene dve trećine (2/3) svih poslanika Skupštine, uključujući dve trećine (2/3) svih poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu u Republici Kosovo.
3. Izmene ovog Ustava se mogu usvojiti od strane Skupštine samo ukoliko je Predsednik Skupštine Kosova predložio amandman Ustavnom sudu, kako bi se osiguralo da predloženi amandman ne umanjuje prava i slobode garantovane poglavljem II ovog Ustava.
4. Izmene Ustava stupaju na snagu nakon usvajanja istih od strane Skupštine Republike Kosovo.

Član 145 [Kontinuitet Međunarodnih Sporazuma i Primenljivog Zakona]

1. Međunarodni sporazumi i ostala akta međunarodne saradnje, koja a su na snazi na dan stupanja na snagu ovog Ustava, će ostati na snazi, do momenta kada se ti sporazumi ili akti ponovo sklope ili kada se ponište u saglasnosti sa uslovima istih, ili zamene novim međunarodnim sporazumima ili ostalim aktima kojima se regulišu ista pitanja i koja su usvojena u saglasnosti sa ovim Ustavom.
2. Primenljivi zakon na dan stupanja na snagu ovog Ustava nastavlja da se sprovodi, dok god je u saglasnosti sa ovim Ustavom, i dok god se ne ukine, zameni ili izmeni u saglasnosti sa ovim Ustavom.

Član 146 [Međunarodni Civilni Predstavnik]

Bez obzira na odredbe ovog Ustava:

1. Međunarodni Civilni Predstavnik i ostale međunarodne organizacije i akteri, mandat kojih je određen Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., uživaju mandat i ovlašćenja određena Sveobuhvatnim Predlogom, uključujući zakonita prava, privilegije i imunitet.
2. Svi organi vlasti Republike Kosovo su dužni da potpuno sarađuju sa Međunarodnim Civilnim Predstavnikom, međunarodnim organizacijama i akterima, mandat kojih je regulisan Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., i između ostalog su dužni da ozakone njihove odluke ili akta.

Član 147 [Konačna Vlast Međunarodnog Civilnog Predstavnika]

Bez obzira na ostale odredbe ovog Ustava, Međunarodni Civilni Predstavnik, na osnovu Sveobuhvatnog Predloga o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., ima konačnu vlast na Kosovu u pogledu tumačenja civilnih aspekata Sveobuhvatnog predloga. Nijedan organ vlasti na Kosovu nije ovlašćen za razmatranje, umanjivanje ili ograničavanje mandata, ovlašćenja i obaveza, određenih ovim i članom 146.

Član 148 [Prelazne Odredbe Skupštine Kosova]

1. U prva dva izborna mandata posle usvajanja Ustava, Skupština Republike Kosovo će imati dvadeset (20) mesta rezervisanih za predstavnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu, i to na sledeći način: deset (10) mesta će biti dodeljeno strankama, koalicijama, građanskim inicijativama i nezavisnim kandidatima koji su izjavili da zastupaju zajednicu kosovskih Srba, a deset (10) mesta biće dodeljeno drugim zajednicama na sledeći način: zajednici Roma jedno (1) mesto; zajednici Aškalija jedno (1) mesto; zajednici Egipćana jedno (1) mesto, a jedno (1) dodatno mesto biće dodeljeno zajednici Roma, Aškalija ili Egipćana u zavisnosti od tog koja zajednica ima najveći ukupan broj glasova; Bošnjачkoj zajednici tri (3) mesta, Truskoj zajednici dva (2) mesta i Goranskoj zajednici jedno (1) mesto. Svako mesto koje je osvojeno na izborima biva pridodato onim deset (10) mesta rezervisanim za zajednicu kosovskih Srba i drugim zajednicama.
2. Bez obzira na stav 1 ovog člana, postojeći mandat na dan stupanja na snagu ovog Ustava će se smatrati kao prvi izborni mandat Skupštine, u slučaju da isti traje najmanje dve godine od dana stupanja na snagu ovog Ustava.

Član 149 [Prvobitno Usvajanje Zakona od Vitalnog Interesa]

Bez obzira na odredbe člana 81 ovog Ustava, zakoni od vitalnog interesa navedeni u tom članu, će se prvobitno usvojiti većinom glasova poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju.

Član 150 [Proces Imenovanja Sudija i Tužioca]

1. Sveobuhvatna procena koja se širom Kosova sprovodi u cilju utvrđivanja podobnosti svih kandidata za stalna imenovanja na položaje sudija i tužilaca na Kosovu, do navršavanja zakonom određene starosne dobi potrebne za penziju, nastavit će da se odvija u skladu sa Administrativnom naređenjem 2008/2 i na ovaj postupak neće uticati prestanak mandata UNMIK-a, ili stupanje na snagu ovog Ustava.
2. Svi uspešni kandidati koje SPGS naimenuje ili ponovo imenuje kao sudije i tužioce u postupku naimenovanja nastaviće da obavljaju svoje dužnosti sve do prirodnog isteka svojih mandata, ili sve dok ne budu razrešeni svoje dužnosti u skladu sa zakonom.
3. Nezavisna Komisija za imenovanje sudija i tužilaca pisanim putem podnosi Sudskom savetu Kosova preporuke o kandidatima za imenovanje ili ponovno imenovanje sudija ili tužioca, koji vrši konačnu vlast u predlaganju kandidata za imenovanje i ponovno imenovanje sudija i tužioca, Predsedniku Kosova.
4. Svi uspešni kandidati koji su imenovani ili ponovno imenovani kao sudije i tužioc od strane predsednika Kosova, a na predlog Kosovskog Pravosudnog Veća kao deo Postupka naimenovanja, ostaće na svojim položajima sve do prirodnog isteka svojih mandata ili dok ne budu razrešeni svojih dužnosti u skladu sa zakonom.
5. Bez obzira na odredbe člana 105 ovog Ustava, mandat svih sudija i tužioca koji su uspešno prošli proces imenovanja kao što je određeno ovim članom i koji su sprovodili svoju funkciju najmanje dve godine pre imenovanja, na osnovu ovog člana, je stalan do penzionisanja, kao što je i određeno zakonom, osim ako se isti razreši u saglasnosti sa zakonom.

Član 151 [Privremeni Sastav Sudskog Saveta Kosova]

Do kraja međunarodnog nadgledanja i sprovođenja Sveopšteg predloga za rešenje statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Sudski savet Kosova će se sačinjavati:

1. Pet (5) članova biće kosovski članovi Nezavisne komisije za sudije i tužioce čiju je podobnost ispitala Nezavisna komisija za sudije i tužioce kao deo prve faze postupka imenovanja, u skladu sa Administrativnim naređenjem 2006/18. Od ovih pet (5) članova, jedan (1) član sudija i jedan (1) član tužilac, slučajno izabrani, će služiti u Sudskom savetu Kosova do isteka njihovog mandata, nakon čega će biti zamenjeni jednim (1) sudijom i jednim (1) tužiocem, čija je podobnost ispitana od strane Nezavisne komisije za sudije i tužioce i koji su izabrani od strane svojih kolega, pridržavajući se metoda koje

obezbeđuju najširu zastupljenost sudstva i tužilaštva. Preostalo dvoje (2) sudija i jedan tužilac, iz redova pet (5) članova Nezavisne komisije za sudije i tužioce će raditi u Sudskom savetu Kosova. u periodu od dodatnih godinu dana nakon isteka svojih mandata, nakon čega će biti zamenjeni u skladu sa istim postupkom kao njihove prethodne kolege Nezavisne komisije za sudije i tužioce. U slučaju osnivanja tela koje bi bilo odgovorno za pitanja koja se odnose na imenovanje, disciplinski postupak i razrešenje tužilaca, svih pet preostalih članova Sudskog saveta Kosova će postati sudije.

2. Osam (8) preostalih članova Saveta će se izabrati od strane Skupštine Kosova na način koji je utvrđen ovim Ustavom, osim ako dvoje (2) od četvoro (4) članova izabranih od strane poslanika Skupštine koji zauzimaju mesta dodeljena tokom podele mesta moraju biti međunarodni članovi, od kojih je jedan sudija, izabran od strane Međunarodnog civilnog predstavnika na osnovu predloga Misije za Evropsku bezbednost i odbrambenu politiku. Jedan od međunarodnih članova treba da bude sudija.

Član 152 [Privremeni Sastav Ustavnog Suda]

Do kraja međunarodnog nadgledanja i sprovođenja Sveopšteg predloga za rešenje statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Ustavni sud će sačinjavati:

1. Šest (6) od devet (9) sudija imenuje Predsednik Republike Kosovo, na predlog Skupštine.
2. Od šest (6) sudija, dvoje (2) će imati mandat od tri godine, bez mogućnosti ponovnog izbora, dvoje (2) sudija će imati mandat od šest godina, bez mogućnosti ponovnog izbora, i dvoje (2) će imati mandat od devet godina, bez mogućnosti ponovnog izbora. Početni mandat sudija bira žrebom Predsednik Republike Kosovo, odmah nakon njihovog imenovanja.
3. Od šest (6) sudija, četvoro (4) se bira na osnovu dve trećine (2/3) glasova poslanika Skupštine koji su prisutni i glasaju. Dvoje će se izabrati na osnovu većine glasova poslanika Skupštine nakon saglasnosti većine poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.
4. Troje (3) međunarodnih sudija imenuje Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa Predsednikom Evropskog suda za ljudska prava. Troje (3) sudija neće biti stanovnici Kosova ili neke susedne zemlje.
5. Međunarodni civilni predstavnik će odlučiti o tome kada ističe mandat međunarodnim sudijama i isti će biti zamenjeni na osnovu Ustavom utvorenih pravi.

Član 153 [Međunarodno Vojno Prisustvo]

Bez obzira na ostale odredbe ovog Ustava, Međunarodno Vojno Prisustvo, uživa mandat i ovlašćenja određena relevantnim međunarodnim instrumentima, uključujući Rezoluciju 1244 Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija i Sveobuhvatni predlog o rešenju statusa Kosova, od

dana 26. marta 2007. Predsedavajući Međunarodnog vojnog prisustva, u saglasnosti sa Sveobuhvatnim predlogom o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. predstavlja konačnu vlast operativne oblasti u tumačenju aspekata pomenutog sporazuma, koji se tiču Međunarodnog vojnog prisustva. Nijedan organ Ivastu Republike Kosovo ne može razmatrati, umanjiti ili ograničiti mandat, ovlašćenja i obaveze, pomenute u ovom članu.

Član 154 [Kosovski Zaštitni Korpus]

Kosovski zaštitni korpus će se raspustiti u roku od jedne godine od stupanja na snagu ovog Ustava. Do raspuštanja, Međunarodno vojno prisustvo će, u saradnji sa Međunarodnim civilnim predstavnikom i Republikom Kosova, vršiti izvršnu vlast nad kosovskim zaštitnim korpusom i doneće odluku o raspuštanju istog.

Član 155 [Državljanstvo]

1. Svi zakoniti građani Kosova na dan usvajanja ovog Ustava, uživaju pravo državljanstva Republike Kosovo.
2. Republika Kosovo priznaje pravo na sticanje državljanstva Republike Kosovo, bez obzira na njihovo sadašnje mesto boravka i državljanstvo koje imaju, svim građanima bivše Savezne Republike Jugoslavije, koji su imali stalno boravište na Kosovu na dan 1. januara 1998 i njihovim direktnim potomcima.

Član 156 [Izbeglice i Interno Raseljena Lica]

Republika Kosova promovise i olakšava bezbedan i dostojanstven povratak izbeglica i interno raseljenih lica, i pomaže istima da povrate svoju imovinu i lične stvari.

Član 157 [Stalni Revizor Kosova]

Do kraja međunarodnog nadzora i sprovođenja Sveobuhvatnog predloga o rešavanju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Stalni revizor Republike Kosovo će biti međunarodni predstavnik kojeg imenuje Međunarodni civilni predstavnik.

Član 158 [Centralna Bankarska Uprava]

Do kraja međunarodnog nadzora i sprovođenja Sveobuhvatnog predloga o rešavanju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Guvernera Centralne banke Republike Kosovo će imenovati Predsednik Republike Kosovo, nakon odobrenja od strane Međunarodnog civilnog predstavnika.

Član 159 [Imovina i Društvena Preduzeća]

1. Sva društvena preduzeća koja su u potpunosti ili delimično bila pod društvenim vlasništvom, pre stupanja na snagu ovog Ustava će se privatizovati bez ikakvih odlaganja u saglasnosti sa zakonom.
2. Sav interes imovine i preduzeća u društvenom vlasništvu na Kosovu će biti u vlasništvu Republike Kosovo.

Član 160 [Vlasništvo Društvenih Preduzeća]

1. Sva preduzeća Republike Kosovo koja su pod društvenim vlasništvom će biti pod vlasništvom Republike Kosovo. Sve obaveze koje se tiču prava vlasništva će biti obaveze Republike Kosovo. Zakonom se može odobriti da Vlada Kosova privatizuje, da u najam ili pod koncesiju sva preduzeća u društvenom vlasništvu, na zakonom propisan način.
2. Pravo vlasništva, koje se tiče nekog preduzeća pod društvenim vlasništvom, a koje funkcioniše samo na nivou neke opštine ili na određenom broju opština, će pripasti opštini ili relevantnim opštinama. Sve obaveze koje se tiču takvih prava vlasništva su obaveze opštine ili relevantnih opština. Skupština može zakonom identifikovati neko takvo preduzeće i opštinu ili opštine koje imaju pravo vlasništva i obaveze koje se tiču istih. Ukoliko se to dozvoljava zakonom, opština ili opštine mogu privatizovati, dati u najam ili pod koncesiju preduzeća u društvenom vlasništvu.

Član 161 [Transzicija Institucija]

1. Osim u onim situacijama kada Ustav drugačije određuje, sve nadležnosti, odgovornosti i obaveze institucija određene ovim Ustavom, će se preneti tim institucijama na dan stupanja na snagu ovog Ustava. Trajanje mandata svake institucije pre stupanja na snagu ovog Ustava, će ostati isti i nepromenljiv do redovnog isteka, ili do narednih izbora.
2. Do prvih parlamentarnih izbora nakon stupanja na snagu ovog Ustava, Predsedništvo Skupštine nastavlja da sprovodi nadležnosti predviđene postojećim mandatom. Nakon prve konstitutivne sednice Skupštine, nakon stupanja na snagu ovog Ustava, izvršiće se restrukturisanje Predsedništva Skupštine na osnovu odredbi ovog Ustava.
3. Odredbe člana 70.3 (3) se neće primenjivati do konstitutivne sednice Skupštine nakon prvih parlamentarnih izbora nakon stupanja na snagu ovog Ustava.
4. Do osnivanja Tužilačkog saveta Kosova, Sudski savet Kosova će sprovoditi funkcije i odgovornosti istog.

Član 162 [Stupanje na Snagu]

Ustav Republike Kosovo stupa na snagu 15. juna 2008.